KEMALETTİN TUĞCU

Yetimler Güzeli

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN TUĞCU DİZİSİ-4

YETİMLER GÜZELİ

Millî Eğitim Bakanlığı'nca 7 Ekim 1985 Tarih, 2197 sayılı Tebliğler Dergisi'nde İlk ve Ortaokul öğrencilerine duyurusu yapılmıştır.

KEMALETTİN
TUĞCU

YETİMLER GÜZELİ

KEMALETTİN TUĞCU

4

Damla Yayınevi Nu.: 141

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 4

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak-İç Resim
Hamit Yüksek

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-099-7

DAMLA YAYINEVİ®
Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

YETİMLER GÜZELİ

O gün pazardı. Ali Rıza Bey salonun penceresinin önünde sabah kahvesini içiyordu. Gülden Hanım tuvaletini tamamlamış, kocasının karşısına geçmiş, bir ressama, ya da fotoğrafçıya poz verir gibi özenle duruyor, gazeteye göz atıyor, ara sıra kirpiklerini kaldırıp kocasına bakıyordu.

İhsan, Rıza Beyin oğlu, orta masasının başında, ertesi günün derslerini hazırlıyordu.

Hava biraz yağışlı ve epeyce soğuktu. Rıza Bey:

— Bu herif Pazar günleri kaloriferi geç yakıyor, dedi. Saat dokuz oldu, apartman hâlâ ısınmadı.

Gülden Hanım:

— Yöneticiye biraz çıkışmak lâzım, dedi.

Rıza Bey:

— Onaltı daire var bu apartmanda, dedi. Kimse yöneticiliği üstüne almak istemiyor. Adamı darıltmağa gelmez, zaten zorla kabul ettirdik.

— Süveterini getireyim mi?

— Hayır, kaloriferin yanındayım. Nedense bu radyatörleri hep pencere önlerine koyarlar.

Ali Rıza Bey üçüncü katın penceresinden caddeyi seyrediyordu. Pazar günleri hiçbir iş yapmaz, gazete bile okumaz, haftanın yorgunluğunu evinde ve yatağında çıkartırdı.

Caddeye bakarken:

— Gülden, dedi. Şu çocuk kimin nesi?

Gülden Hanım kocasının yanına gitti ve caddeye baktı:

— Şey, dedi. Hani trafik kazasında ölmüştü ya, bir işçi vardı. Yusuf. Onun oğlu.

— Bu havada yalınayak geziyor.

— Çok sıkıntı içindeler, dedi Gülden Hanım. Bu zamanda apartmanda oturmak kolay mı? Yakıt masrafı, bakım masrafı, kapıcı parası, bunlar yetmiyormuş gibi apartman halkının da dedikodusu.

Rıza Bey:

— Ne dedikodusu? dedi.

Gülden Hanım:

— Burnu büyük insanlar, dedi. Kadıncağız iki çocuğa bakacağım, onları yaşatmaya çalışacağım diye uğraşıyor, istemiyorlar apartmanda.

— Neden istemiyorlar?

— Daireyi satıp karşıya, yani Eminönü yakasına geçmeliymiş. Unkapanı'na, ya da Karagümrük'e doğru ahşap evler varmış. Orada geçim daha kolay olurmuş.

— Kadın apartmanda istedikleri parayı veremiyor mu?

— Vermesine veriyor. Ama işte ortada bir sebep daha var.

— Nedir o?

— Müzeyyen Hanım hayli güzel bir kadın. Üstelik hem pek genç, hem de dul. O apartmandaki kadınlar çekemiyorlar zavallıyı.

— Neden, hafiflik filan mı yapıyor?

— Ne münasebet, çocuklarına düşkün bir kadın. Sağa sola dikiş dikiyor.

— Yusuf'tan aylık filân bağlanmamış mı?

— Yusuf bağımsız çalışıyormuş. Kazancı yerindeymiş. Başına o kaza gelince kadın da, çocuklar da yüz üstü kaldılar. Oğlan üçüncü sınıfa geçmişti. İhsan'la beraber. Şimdi sokağa düştü işte.

— Neden okula gitmiyor?

— Okula gitmek için hiç olmazsa karnı tok olması, iyi kötü giyinmesi lâzım. Zavallı pazar yerlerine gidiyormuş. Çoğu zaman küfeci oğlanlardan dayak yiyormuş. Ama birkaç lira kazanabiliyormuş.

— Bu kadarcık çocuğun kazancından ne olacak?

— Annesi zar zor okutmak istiyor ama oğlan artık gitmiyor. Aksi, kavgacı oldu. Terbiyeli, mazlum bir çocuktu.

İhsan annesiyle babasının konuşmasına kulak misafiri olmuştu. Başını kaldırdı:

— Can benim arkadaşımdı baba, dedi.

— Peki fakirleri koruma derneği, ya da okul aile birliği yardım etmiyor mu?

Gülden Hanım:

— Bu sene Yetimler Güzelini ilkokula yazdırdı Müzeyyen, dedi.

Rıza Bey:

– O da nesi? dedi.

– Canan bu oğlanın kardeşidir. O doğduğu sırada Yusuf ölmüş. Müzeyyen hem ağlıyor, hem emziriyormuş kızcağızı. Bebek gibi çocuk. Anası ona "Yetimler Güzeli" adını koymuş. Bu çıplak bacaklı oğlanın adı Can. Kardeşini çok seviyor. Annesine canyoldaşı oluyor.

— Anaları dikiş mi dikiyor?

— Evet. İyi terzidir. Ekmek parası işte. Öteki terzilere beş altı bin liraya diktirilen bir elbiseyi o bin liraya diker. Üstelik de kusur bulurlar. En kötüsü zavallının dikiş makinesi yok. Elbiseyi hazırlıyor, bir komşuda makinesini çekmeğe gidiyor. Kıskançlık yüzünden kimse dairesine sokmak istemiyor. Bazen utana sıkala bana geliyor.

— Of, yeter artık, içim şişti.

İhsan:

— Baba, dedi. Bu Can hiç durmaz. Pazar yerlerine gidemezse komşular ona seslenir, sigara, limon, ekmek gibi şeyler aldırırlar. Bazen annem de aldırıyor.

— Kapıcı yok mu bu apartmanda?

İhsan:

— Baba, dedi. İşte yardım olsun diye birşeyler aldırıyor annem. Zaten kapıcıya bir şey ısmarla, artık bekle ki getirsin. Sonra da para vermeden bir kutu kibrit almaz. Değil mi anne?

Gülden Hanım:

— Evet, dedi. Kapıcıya vereceğim bahşişi Can'a veriyorum. Hem de çocuğa yardım olur diye düşünüyorum.

— Okul yardım etmiyor mu?

— Bir evden iki çocuğa birden yardım etmiyorlar. Biraz da bunun için çıktı okuldan Can. Kardeşi hiç olmazsa okuldan yemek yiyor.

— Biz yardım etmiyor muyuz okula sanki?

— Evet, yardım ediyoruz. Verdiğimiz ayda ikiyüz lira. Bununla ne olur?

— Gülden, para kolay kazanılmıyor.

— Biliyorum Rıza Bey. Ama dışarıda biri yemek yemeğe kalkarsak hiç düşünmeden beş altı bin lira verebiliyorsun.

— Ben kazanırım, ben yerim.

Gülden Hanım sesini çıkartmadı. Biraz sonra Rıza Bey:

— Gülden, dedi. İhsan'ın paltosunu eskiciye verdin mi?

Gülden Hanım:

— Hayır, dedi. Eskiciyi yukarıya kadar çağırmaya utandım.

— Satmıyacaksan şu oğlana ver.

— İyi düşündün Rıza Bey. Öyle yapayım. Zaten eskici ne verecek ki?

— Evvelki yıl üç bin liraya yaptırmıştık onu.

— Evet, ama bu eskicilerin ağızları kalabalık. Bir elbise göster, bin kusur bulsunlar sana. Modası geçmiş, kol ağızları yıpranmış, dirsekleri nerdeyse delinecekmiş, daha aklına ne gelirse... Satacağıma bir fakire veririm, hiç olmazsa duasını alırım.

— Paltoyu ver şu oğlana.

Gülden Hanım yan pencereyi açarak seslendi:

— Can, bana da uğra yavrum.

Çocuğun elinde, komşulara aldığı paketler vardı. Koşarak onları yerlerine vermeye gitti. Yarım saat sonra kapıya gelmişti. Nefes nefeseydi. Rıza Bey:

— Çağır şunu içeriye, dedi.

Çocuk geldi. Epeyce sıkılmıştı. Rıza Bey:

— Çok mu koştun? dedi. Nefes nefesesin?

— Kapıcı asansöre bindirmiyor beni, dedi Can.

— Neden?

— Bu apartmana gelmemi istemiyor. Kısmetine engel oluyormuşum.

— Sen kendiliğinden mi geliyorsun, çağırıyorlar mı?

— Çağırıyorlar.

— Bak Gülden Hanım sana birşey verecek.

— Gülden Hanım paltoyu bir gazeteye sarmıştı. Can kıpkırmızı oldu. Alıp almamakta tereddüt ediyordu. Gülden Hanım:

— Al çocuğum, dedi. Bak kışa girdik. Üşür, hasta olursun. Annene de selâm söyle olur mu? Makinesi çekilecek dikişi varsa bana gelsin.

Can utancından kıpkırmızı olarak gitmişti. Rıza Bey:

— Terbiyeli çocuk, dedi. Daha pek serseri olmamış.

Gülden Hanım:

— Anasının terbiyesi, dedi. Galiba kadıncağız iyi bir ailenin evlâdı. Liseyi bitirmiş. Bir rop diktirmek için çağırmağa gitmiştim.

Ali Rıza Bey:

— Ayağına mı gidiyorsun? dedi.

— Evet, dedi Gülden Hanım. İnsan yalnız para ile bir üst düzeye çıkamaz. Terbiye, nezaket, iyi huylar gerek. Gittiğime de pişman olmadım. O kısmet apartmanının burunları bir karış havada kadınlarının çekemedikleri bu genç kadının çok temiz ve soylu ailesi varmış. Benden bir kahve pişiremediği için özür diledi. Yokmuş, ne yapsın zavallı!

Kanapenin üstünde bir albüm vardı. Gözüme ilişti. İzin istedim, baktım. Hep güzel güzel insanlar, tek tek, grup grup resimler. Büyükbabası yüksek rütbeli bir subay. Annesiyle babasının evlilik resimleri. Ben soruyordum, o anlatıyordu. Bazen içine düştükleri bu boşluk ve yokluktan bunaldıkça bu resimlere, şimdi hepsi ölmüş olan ailesine, yakınlarına bakarmış. "Hanımefendi," dedi bana. "İnanınız bana ben bu yaşantı için hazırlanmamıştım. Yaşıyamazdım da bu şartlar altında. Ama bana dayanma gücü veren, beni yaşatan o yetimler güzeli kızım Canan'dır. Öleyim de onu bu sefâlet içinde yalnız mı bırakayım?"

Gülden Hanım içini çekti:

— İşte arkamdaki rop, dedi. İki defa provaya geldi. Bir hafta çalıştı, binbeşyüz lira aldı. Halbuki öteki terziler üçbinden aşağı dikmezler. Sonra da eve gelecek, iki gün yiyip içecek, çene çalacak, bazen de bazı işleri yaptıracaklar. Şurasını teyelle, şu eteğin makinesini sen çekiver, gibi.

— Sana birşey söyliyeyim mi Gülden, benim bu kumaşı gözüm tutmamıştı, ama senin arkanda çok güzel duruyor.

— Bu biraz da Müzeyyen Hanımın zevki.

Rıza Bey:

— Terzi kadın senin üstünde bayağı tesir etmiş, dedi. Eh, hakikaten kadın güzelse hanımların kıskanmakta hakları vardır. O apartmanda rahatsız oluyorsa çıkıp gitsin başka yere.

Gülden Hanım:

— Bey, dedi. Kocasının kurduğu bir yuva. Daha apartman yapılırken adamcağız almış daireyi. Parasını ödemiş, içine eşya koymuş. Şimdi nereye gitsin Müzeyyen? Bu zamanda kiralık ev bulması kolay mı? Hem tutacağı evin masrafı, kirası bu daireye verdiği paradan az mı olacak? Üstelik bu mahallede iyi kötü müşterileri var.

İhsan annesi ve babası susunca:

— Baba, dedi. O yetimler güzeli çok iyi çalışıyor. Öğretmenler de onu çok seviyorlar.

— Sahiden güzel mi bu kız?

— Çok güzel baba. Onu beşteki kızlar hep koruyorlar. Sonra akşamları Can gelip onu kapıdan alıyor, apartmana götürüyor.

— Can okusaydı ya?

— Olmamış işte baba. Çok iyiydi durumu. Biz iki yıl beraber okuduk. Çalışkandı ama kederli, sıkıntılı bir çocuktu.

— Yokluktan mı?

— Ne bileyim ben. Belki annesine çok üzülüyordu. Bazen gözleri dolardı. Öğretmeni onu uyarır: "Hasta mısın Can?" diye sorardı. Ben biliyordum ki o evdeki annesini ve kardeşini düşünüyor.

— Hakikatli çocuk, desene?

— Öyle baba. Birgün ne oldu, biliyor musun? Yeni bir hademe almışlardı. Sokak çocuklarının okula yaklaşması yasak. Bazen karamela, ciklet satanlar filan geliyor. Geçenlerde Can gelmiş, okulun bahçe kapısının dışında bekliyordu. Yeni hademe onu kovalamaya kalktı. Bereket versin orada sınıf öğretmeni vardı. Arkasından bağırdı. "Dokunma ona Ahmet, o Yetimler Güzelinin ağabeysi," dedi. Hademe de şaşırdı.

*
* *

Bir Pazar günü Müzeyyen Hanım Can'ı Gülden Hanıma yollamış, makinede çalışmasına izin verip vermiyeceğini sormuştu.

Tabii Gülden Hanım bu izni verdi. Müzeyyen Hanım oturma odasında diktiği ropların makinelerini çekmeğe başladı.

Ali Rıza Bey:

— Gülden, dedi. Aklına birşey gelmesin, ben şu Müzeyyin'i görmek istiyorum.

Gülden Hanım:

— Gör, dedi.

Ali Rıza Bey iş odasına geçerek Müzeyyen Hanıma:

— Babanız ne iş yapardı? dedi.

— Babam bir doktordu beyefendi. Doktor Kerami Bey.

— Peki, ondan size aylık bağlanmadı mı?

— Hayır efendim. Babam tamamıyla serbest çalışırdı.

— Anneniz pederinizin vefatından sonra nasıl geçindi?

— Anneme kendi babasından aylık bağlanmıştı.

— Elinizde annenizin maaş kuponunun numarası, nereden tahsis edildiği filân var mı?

— Belki bulabilirim efendim.

— Siz arayınız, bulduklarınızı Gülden'e veriniz, ben bizim hukukçuya talimat veririm. Birşeyler yapabileceğimizi umarım.

Müzeyyen Hanım teşekkür etti. Ali Rıza Bey daha fazla sıkılmasına meydan vermemek için iş odasından salona geçti. Arkasından gelen Gülden Hanım:

— Nasıl buldun? dedi.

— Gülden, dedi. Bu mazbut bir genç kadın. Kendisini ne kadar dikkatle önündeki işe verdiğini görmek yeter. Konuşurken renkten renge giriyor.

— Aylık bağlanabilir mi?

— Bağlanması lâzım.

— Çok iyi olur. Biraz olsun ferahlar.

Ali Rıza Bey, öyle pek iyilik sever bir adam değildi. Herkesin kendi ölçüsünde çalışıp hayatını yoluna koymasını isterdi.

Yılbaşına birkaç gün kalmıştı. Kibar yatağı dedikleri o semtte oturanlar harıl harıl yeni yılı kutlamaya hazırlanıyorlardı. Bu nedenle Müzeyyen Hanımın da dikişleri fazlacaydı. Gece gündüz çalışıyor, aldığı işleri vaktinde vermek istiyordu.

Bu yıl, sene başı karlı geçecekti. Karların yağışına Canan da seviniyordu. Okuldan döndükten sonra annesine çocukça sorular soruyordu:

— Anne, biz de yılbaşı çamı alacak mıyız?

— Hayır kızım. Çam almak, çamı oyuncaklarla, renkli top ve hediyelerle süslemek bizim göreneklerimizde yoktur.

— Ama apartmana büyük fıçıların içinde çam ağaçları getiriyorlar.

— Onlar zengin, eğlenecek yer arıyorlar. Biz ancak kendi bayramlarımızda böyle giyinip kuşanmağa özeniriz.

— Ama anne, okuldaki bütün arkadaşlarım seviniyorlar. Anneleri, babaları, akrabaları onlara hediyeler getirecekmiş.

— Olabilir kızım, bizim de paramız olunca, biz de alırız.

— Bizim paramız neden yok anne?

Zaten üzüntü içinde olan Müzeyyen Hanım içini çekti:

— Bir gün bizim de paramız olacak.

— Babam Almanya'dan geldiği zaman mı?

— Evet.

— Neye gelmiyor anne?

Müzeyyen Hanım cevap vermedi. Bu kızcağıza, babasının öldüğünü söylemiyordu. Ona böyle bir acı vermekten çekiniyordu. Ama işte kız soruyordu:

— Anne?

— Efendim.

— Okulda arkadaşlarım var ya!

— Evet?

— Onlar diyorlar ki...

— Ne diyorlar?

— Senin baban öldü, diyorlar. Yalan, değil mi anne?

— Yalan söylüyorlar.

— Benim babam işlerini bitirince gelecek, değil mi?

— Gelecek kızım.

Canan pencereden dışarısını seyretmeye başlamıştı. Müzeyyen Hanım gözyaşının diktiği kumaşa damlamasından çekindiği için bileği ile gözlerini sildi. Kız:

— Ağlıyor musun anne? diye sordu.

— Hayır kızım, elime iğne battı da gözlerim yaşardı.

— Çok acıdı mı?

— Eh, epeyce acıdı.

Bu sırada kapının zili çalınmıştı. Müzeyyen Hanım:

— Ağabeyin geldi, dedi. Haydi kapıyı aç.

Canan kapıyı açmaya gitti. Hemen sonra Can elinde bir kâğıtla içeriye girdi:

— Anne, şuna bak, diye seslendi.

— Nedir o?

— Piyango bileti.

— Bilet mi aldın?

— Nereden alacağım anne? Cebimde buldum.

— Piyango bileti cepte bulunur mu?

— Biliyorum, bulunmaz anne. Ama Gülden Hanımın bana verdiği, İhsan'ın paltosu var ya. İşte onun cebinde buldum.

— Nasıl olur, ben ceplerine baktımdı.

— Baktın ama cebin biri yırtıkmış anne. Bozuk paralar vardı, onları koymuştum cebime. Sonra aradım, baktım yok. Cep delikmiş, paraları ararken bu bileti de buldum.

— Peki, sonra ne yaptın?

— Anne, hiç önem vermeden beni dinliyorsun?

— Can, yavrum, o bilet bizim değil ki.

— Anne paltoyu eski diye bana verdiler ama, biletin cebin deliğinden paltonun astarına düştüğünü bilmiyorlar. Bilseler elbette ararlardı.

— Söyle bakayım, sonra?

— Dinle bak anne. Bu paltoyu ben geçen ay aldım. Şimdiye kadar giymedim. Utanıyordum giymeye. Ama bugün kar başladı, hava da soğuktu. Giymek zorunda kaldım.

— Evet?

— O zaman piyango çekilmemişti anne. Gülden Hanımlar bu bileti kaybetmişler. Sonra da aldırmamışlar artık.

— Onların paraya ihtiyaçları yok oğlum. Zengin insanlar.

— Doğru, ama anne bak bir kere şu numaralara.

— Nesine bakayım?

Can listeyi de piyango biletini de annesinin önüne tuttu:

— Şuraya bak bir kere, dedi. Bu bilete yarım milyon lira çıkmış.

Müzeyyen Hanım elindeki işi divanın üstüne bırakarak bilete ve listeye baktı. Biraz heyecanlandı:

— Evet. Bir milyon lira vurmuş. Ama yarım bilet olduğu için bu bilete beşyüz bin lira çıkmış.

— Sevinmedin mi anne?

— Ben mi? Onların hesabına sevindim tabii.

— Onların hesabına mı?

Can birden düşündü. Yüzünün kırmızılığı gitti. Sesini yavaşlattı:

— Doğru anne, dedi. Onlar bize eskimiş diye, paltoyu verdiler. Piyango biletini vermediler. Şimdi ben bu bileti onlara mı vereyim?

— Tabii oğlum, bilet bizim değil ki. Belki de aramışlardır.

— Bugün pazar anne. Rıza Beyamca evdedir.

— Muhakkak.

— Bileti götüreyim bari anne.

Gülden Hanım, Rıza Bey ve İhsan Can'ın o paltoyu giydiğini hiç görmemişlerdi. Gülden Hanım:

— Belki çocuk utanıyordur, demişti.

Şimdi İhsan kapıyı açınca Can'ı karşısında, hem de o palto ile görmüştü. Rıza Bey salonda kahvesini içiyordu. Gülden Hanım:

— Hoş geldin Can, dedi.

— Hoş bulduk Gülden Hanım teyze. Siz bana bu paltoyu verdinizdi ya!

— Evet yavrum.

— Onun cebi delikmiş.

Rıza Bey alçak sesle:

— Dilenciye hıyar vermişler, eğridir, demiş, diye söylendi.

Fakat Gülden Hanım daha nazikti:

— Farkında olmamışım Can, dedi. Görseydim dikerdim.

— Onun için söylemiyorum Gülden Hanım teyze. Ben paltonun cebinde bunu buldum.

Can bileti uzatıyordu. İhsan:

— Anne, diye bağırdı. İşte bana aldırdığın bilet. Hani kaybolmuştu ya.

Gülden Hanım:

— Ben fazla üstünde durmadım, dedi. Her zaman bilet alıyoruz, birşey çıktı yok.

Can biraz fazlaca bağırdı:

— Gülden Hanım teyze, bu bilete para çıkmış. Beşyüz bin lira. Ben cebimde bulunca, kahveden bir de liste aldım. Baktım, çok para çıkmış.

Rıza Bey listeyi de bileti de altı. Dikkatle baktı. Yüzü kızardı.

— Gülden, dedi. Vallahi doğru. Yarım bilet beşyüzbin lira.

Gülden Hanım durumsamıştı. Kocası:

— Sevinmedin mi? diye haykırdı.

Genç kadın:

— Sevindim, dedi. Ama lütfen sor bakalım Can'a, bu bileti neden bize getirdi?

Can:

— Gülden Hanım teyze, dedi. Siz bana giysin diye bu paltoyu verdiniz, ama bileti değil!

Gülden Hanım:

— Anladım yavrum, dedi. Bilet paltonun cebindeki delikten içeriye düşmüş. Ama sen akıllı bir çocuksun. Bu bileti neden bize getirdin? Bizim olduğunu kim bilecek. Pekâlâ bu parayı siz alabilirdiniz. Annene gösterdin mi?

— Gösterdim Gülden Hanım teyze?

— Ne dedi?

— Sizin hesabınıza sevindiğini söyledi.

— Bizim hesabımıza, öyle mi? Gidip bu parayı almak aklınıza gelmedi mi?

— Ama bilet bizim değildi ki Gülden Hanım teyze.

Rıza Bey de Gülden Hanımın neler düşündüğünü anla-

mış ve ayakkabılarını kapının dışında bırakarak yanlarına gelen Can'a bakmıştı. Biraz önce ona "Dilenciye hıyar vermişler, eğridir demiş" diye söylendiğini de hatırladı. Şimdi bu fakir çocuğa bir başka gözle bakıyordu. Onun arkasındaki o palto, ayağındaki kısa pantalon ve kar suyu ile ıslanmış olan ince baldırları ve soğuktan morarmış ayakları bir başka türlü görünüyordu.

Bu fakir ve yetim çocuk, şimdi masallardaki şehzadeler, prensler kadar şık ve onurluydu.

Gülden Hanım kalkmıştı. Gitti. Çocuğun yüzünü öptü:

— Teşekkür ederiz Can, dedi. Annene selâm söyle yavrum.

Çocuk gitti, Gülden Hanım döndü. Ellerini yüzüne kapatarak bir iki defa hıçkırdı. Rıza Bey:

— Gülden, diye seslendi. Ne oluyorsun ayol?

Gülden Hanım:

— Düşün Rıza Bey, dedi. Sen, iki yetimi büyütmek, yaşatmak zorunda olsaydın, eline böyle bir ikramiye geçseydi ne yapardın?

Rıza Bey:

— Ne yapacaktım, dedi. Kısmetimmiş diye alır, çıtır çıtır yerdim.

— Ama bilet senin değildi?

— Ne çıkar. Bilet kimdeyse parayı o alır.

— Doğru ama Müzeyyen'le oğlunun böyle düşünmediğini gördük işte. O genç kadındaki ruh temizliğine, dürüstlüğe bak bir kere. Bu seni etkilemiyor mu?

— Haklısın, ama Gülden, bu gibi dürüstlükler, doğruluklar böyle bir zamanda modası geçmiş şeylerdir. Parmakları iğne içinde kalmış, dul ve fakir bir kadının bu davranışına bugün, sadece enayilik derler.

Gülden Hanım, dürüst davranışı için Can'a teşekkür etti.

Rıza Bey, sigarasını içerek sıcak salonda bir iki defa karısına baktı:

— Gülden, dedi. Bilet benim değil, sen aldırtmışsın. Bu senin kısmetin.

Gülden Hanım:

— Hayır, dedi. Bu onların kısmetiydi. Ama kendilerinde

böyle bir hak görmediler.

— Artık bu kadar parayı da onlara bağışlamaya kalkacağını hiç sanmam.

— Bağışlamıyacağım Rıza Bey, ama ben de onları sevindirmek isterim.

— Bu para benim cebimden çıkmıyor Gülden. İstediğini yap. Ama şu çocukla anasının dürüst hareketini hayranlıkla karşıladığımı da bil. Ben zamana göre konuştum. Aslında onların davranışlarını takdir etmiyecek kadar katı ve duygusuz bir insan değilim. Müzeyyen'in sana verdiği o maaş kuponu ile tahsis belgesini bizim avukata verdim. Hakları olan parayı alacaklarını umarım.

— Sağol Rıza Bey.

Can evine dönmüştü. Annesi:

— Ne yaptın oğlum? dedi.

— Verdim anne, dedi.

— Sevindiler mi?

— Çok sevindiler. Gülden Hanım teyze sana selam söyledi.

— Sağ olsun.

Müzeyyen Hanım dikişlerine devam ederken:

— Can, dedi. Bir kere mutfağa bak. Kasaptan aldığın kemikler iyice kaynadı mı?

Can mutfağa gidip baktı, döndü:

— İyice kaynamış anne, dedi. Suyun üstüne yağlar çıkmış.

— Fırına da bak, ekmek parçaları kızarmış mı?

— Baktım anne, kızarmış. Fırının kapağını açtım.

— Kasap kemikleri istediğin için birşey söylüyor mu?

— Hayır anne. Komşular etlerini bana aldırtıyorlar ya.

Her gün bir iki defa kasaba gidiyorum. Pirzola yaptığı zaman uçların kırdığı kemikleri ayırıyor. Sonra bir çoğu kıyma yaptırıyor, kemikli et alıyor. Kasap ilikli kemikleri bize ayırıyor. Ben söylemeden eti tartıp verince de bizim paketi uzatıyor.

— Allah razı olsun!

Bazen, dikilen elbisenin parası hemen alınamıyordu. diktirenler, ucuz diktirdiklerine bakmıyor:

— Ay başında öderim, diyorlardı.

Bunların içinde halden anlıyan pek az kişi vardı. Bazen Müzeyyen Hanım yüzünü kızdırıyor:

— Sizce mümkünse yarısını olsun veriniz, diyordu. Benim başka bir gelirim yok.

Zavallı Can, dokuz yaşında bir çocuk olduğu halde anneme, kardeşime birşeyler alayım diye ne yapacağını bilemiyordu. Onun da kısmeti kapalı gibiydi. Bazen birşey ısmarlayanlar, üşümemek için sokak kapısını, ya da daire kapısını aralıyor, çocuğun getirdiği paketi alıyor ve: "Şimdi bozuk param yok" diyerek kapıyı kapatıyordu.

Can bazen, pazar kurulan yerden bir çamurlanmış, sona kalmış lahana, yere düşmüş birkaç soğan, çürümeğe yüztutmuş portakal filan toplar, filesine koyar, bazen de yarım kesekâğıdı kurufasulye veya pirinç verirlerdi ona.

Her zaman yük taşıyamıyordu. Yakın semtlere fileleri götürüyordu. Ama hep söyleniyordu:

— Bir küçük küfe olsa, daha çok para kazanırdım.

Onun yaşındaki çocuklar bir bisiklet, bir pille işleyen tren, rahatça çamurlu suların içine dalabilecekleri çizme filan isteyebilirlerdi. Ama o, işte böyle, bir küçük küfe istiyordu. İplerinden sırtına takar, yürürken kolları ve elleri serbest kalırdı.

Küfesi olsa, pazardan alış veriş yapanlar, onun küfeleri-

ne de paketler tutuşturur, kendileri, ellerini ceplerine sokarak, yakaları kalkık, kürklü paltolarının içinde üşümekten korkarak evlerinin yolunu tutarlardı.

Yılın son günüydü. Öğleden sonra, Müzeyyen Hanım, yine oğlunun getirdiği kemiklerin suyuyla bir tirit yapmış, bir iki portakalın ezik yerlerini keserek çocukların önlerine koymuştu.

Saat ikiye doğru, dairenin kapısı çalındı. Sırtında ağırca bir yük bulunan bir işçi kılıklı adam, Müzeyyen Hanıma bir kâğıt uzattı. Müzeyyen Hanım, kâğıdın üzerinde kendi adını ve apartmandaki adresini okudu.

Adam sırtındaki yükü indirdi.

— Güle güle kullanınız, diyip gitti.

Neydi bu. Müzeyyen Hanım imzalayıp verdiği kâğıtta "Bir adet dikiş makinesi" yazısını okumuştu. Can'ın yardımı ile tahta sandığı içeriye aldılar.

Ambalaj sökülünce içinde ayaklı bir dikiş makinesi çıktı. Müzeyyen Hanımın çok istediği ve sıkıntısını çektiği böyle bir makine, hem de en iyi marka ve en güzel yapıda bir tanesi ayağına gelmişti. Ne yapacağını şaşırdığı sırada kapı tekrar çalındı. İhsan gelmişti:

— Müzeyyen Hanım teyze, dedi. Annemin selâmı var. Makinesini güle güle kullansın diyor, dedi.

Çocuk gider gitmez arkasından, en alt katta oturan Hatice Hanım geldi.

— Kızım, dedi. Birisi ağırca birşey getirdi, merak ettim, neydi o?

Müzeyyen Hanım yaşlı gözlerini silerek:

— Dikiş makinesi teyzeciğim, dedi. İşte burada.

— Aaa, pek güzel bir şey. Güle güle kullan kızım. Kimin hediyesi bu?

Müzeyyen Hanım:

— Gülden Hanımın hediyesi, dedi.

Hatice Hanım:

— Aaa, dedi. Onlar insana günahını vermezler. Hangi dağda kurt öldü de sana böyle bir hediye yolladılar?

Müzeyyen Hanım palto ve piyango hikâyesini anlattı. Hatice Hanım:

— Neye verirsiniz kızım, dedi. Sizin ihtiyacınız mı yok? Bu zamanda.

Müzeyyen Hanım:

— Bir başkasının kısmetini biz alamayız teyzeciğim, dedi. Her dakika haksız olarak elde ettiğimiz bir paranın azabını mı çekelim?

— İyi, iyi hoş ama, sizin ihtiyacınız mı yok evladım.

— Olmaz olur mu teyzeciğim!

— Eee, pekâlâ, iyi etmişsiniz.

Makinenin içinde toz bezinden türlü dikiş şekilleri yapacak parçalarına kadar her şey vardı. Yağdanlık, tornavida, makas, şerit metre, sonra çeşitli kukalar, makaralar ve inceli kalınlı makine iğneleri.

Makine itilerek salona götürüldü, yerine yerleştirildi. Bu makine kapanınca güzel bir masa haline geliyordu. Açılınca da ister ayakla, ister elektrik motoru ile çalışıyordu.

Hastahaneden çıkmış olan kapı karşı dairenin sahibi hanım da geldi. O da bu hediyeye çok sevinmişti. Zavallının başında, kezzabın yaktığı deri kısmından yeni yeni saç çıkıyordu. Yüzünde pek fazla yara izi kalmamıştı. Ama Şadan Hanım hâlâ cezaevindeydi. Kocası İrfan Bey yaşantısını alt üst eden bu kadını pek aramıyor, onun bu cezayı hak ettiğini düşünüyor, yatmadan yatmaya evine geliyordu.

Yılın son günü Müzeyyen Hanıma böyle bir hediye geli-

şi apartmanda Müzeyyen Hanımı çekemiyenler arasında dedikodulara sebep olmuştu. Fakat Hatice Hanım kapı kapı dolaşarak piyango bileti hikâyesini anlatıyordu. İnanan inansın, inanmıyan da istediğini söylesin.

Zaten herkes o akşamki eğlencenin telaşı içindeydi. Müzeyyen Hanım o akşama yetişecek olan iki elbisenin makinelerini bu yeni dikiş makinesinde çekti. İki çocuk makinenin işlemesine sevinçle bakıyorlardı.

Yine bu arada, Kısmet apartmanına, fıçılar, ya da büyük saksılar içinde çam fidanları geliyor, bakkal, kasap, manav gibi esnafın çırakları yayvan sepetleri ile yiyecek ve meyva taşıyorlardı.

Müzeyyen Hanım yemekten önce yetiştirdiği siparişleri yerlerine teslim etti. Tabii her ailede yılbaşı masrafı vardı. Kimse diktirdiği elbisenin borcunu vermek istemiyordu.

Akşam olup ışıkların yandığı sırada Canan divanın üzerine uzanmış, başını annesinin kucağına koymuştu. Annesi onun yetimliğini, yoksulluğunu okşamaları ile gidermeye çalışıyor, içi kan ağlıyordu.

Şimdi babası sağ olsaydı muhakak bir çok yemiş ve hediye alıp getirirdi. Bazen, daha bu Canan doğmadan önce, pek küçük olan Can'ı alıp bir otomobil tutar, donatılmış dükkânları, Sarayburnu ve Taksim'deki fıskiyeli suları seyrederlerdi.

Şimdi genç kadının eşi ölmüş ve bu yetimleri bırakmıştı. Yedi yıldan beri çekmediği sıkıntı kalmamıştı. Üstelik dedikodulara göğüs germesi gerekiyordu.

Kısmet apartmanındaki daire sahiplerinin bir kısmında hiç vicdan ve acıma yoktu. Merdivenlerde rastladıkları Canan'ı sözde sever ve ona:

— Ne yapıyorsun bakalım Yetimler Güzeli, derlerdi.

Annesi ne kadar, çocuğa yetimliğini belli etmemek

unutturmak isterse, bu kadınlar inadına çocuğun yüzüne karşı yetimliğini söylüyorlardı. Bir bahane ile onların dairesine girdikleri zaman bile:

— Ne yapıyorsun bakalım, Yetimler Güzeli? derlerdi.

Genç kadını bir yandan da böyle üzerek yaralamak, canından bezdirmek ve bu apartmandan uzaklaştırmak isterlerdi. Hamdi Bey bile birkaç defa:

— Müzeyyen Hanım, demişti. Bu kadar insanla başedemezsin, en iyisi buradan çıkıp gitmektir. Bunlar size rahat vermezler.

Müzeyyen Hanım:

— Nereye gideyim? diyordu. Burada iyi kötü bir kaç müşterim var. Onları kaybetmek istemem. Sonra ev bulmak kolay mı? Burasını biz parasını vererek satınaldık. Başkaları gibi apartmana borçlu da değiliz.

Hamdi Bey:

— Biliyorum kızım, diyordu. Terbiyeni, güzelliğini çekemiyorlar. Kendileri yüz göz fukarası. Hatice Hanımın dediği gibi, boyalı karılar. Sen bunlarla uğraşamazsın daha kötü iftiralara kalkarlar.

Müzeyyen Hanım:

— Benimle uğraşan Allah'ından bulsun, diyordu.

O yılbaşı gecesi, ışıklar yandığı sırada dairenin kapısı çalındı. Gelen İhsan'dı. Yanında kendi apartmanlarının kapıcısı da vardı. Ellerindeki ağır paketleri bıraktılar. Çekilip gittiler.

Müzeyyen Hanım oğlunun yardımı ile paketleri içeriye taşıdı. Canan:

— Kim gelmiş anne? dedi.

Müzeyyen Hanım:

— İhsan gelmiş kızım, dedi. Bakalım sana neler getirmiş?

Müzeyyen Hanım tahmininde aldanmamıştı. Paketleri açtıkça Can'a ve Canan'a birer çift ayakkabı, çoraplar, elbiseler, kocaman bir bebek, sonra Müzeyyen Hanım için iki çeşit pahalı kumaş çıktı. Bunlardan başka sucuk ve pastırmadan, salamdan çeşitli peynirlere, muz, mandalina ve portakala, çikolatalara kadar yiyecekler çıktı.

Bunların içinde bir de yepyeni okul çantası defterler, kalemler ve üçüncü sınıfın kitapları vardı.

Yemekten sonra Müzeyyen Hanım, Gülden Hanımın hediyeleriyle iki çocuğunu da güzelce giydirip süsledikten sonra karşıdaki apartmana, Gülden Hanımlara gitti. Gülden Hanım bir yere gitmemişti. Muhasebeci İrfan Beyle avukat Tahsin Bey misafir gelmişlerdi.

Müzeyyen Hanım çocuklarını ellerinden tutarak ev sahiplerine yaşlı gözleriyle bakarak teşekkür etti.

Gülden Hanım onu ve çocukları öptü. Rıza Bey:

— Müzeyyen Hanım, dedi. Siz bu yılbaşı sırasında bize, vicdanın, faziletin, dürüstlüğün en büyük örneğini gösterdiniz. Siz hangi durumda olursanız olunuz, çok asil ve kibar insansınız.

Çocuklarının sevinmesi ve başka insanlardan takdir görmesi Müzeyyen Hanımı çok duygulandırmıştı.

Ayrılacakları sırada Rıza Bey:

— Müzeyyen Hanım, dedi. Önümüzdeki ders yılında Can yine okuluna devam etsin. İnşallah dedenizden maaş bağlanır, biraz olsun rahat edersiniz.

Müzeyyen Hanımın dairesinin altındaki dairede zengin bir aile oturuyordu. Erkek bir hekimdi. Kabinesi vardı. Karısı şımarık mı şımarıktı. İkide bir yöneticiye çatar:

— Ben tepemde bu karıyı istemem, derdi.

Yeni yılda, Müzeyyen Hanıma, bu kadın ikide bir kapıcıyı yollayarak:

— Söyle o karıya, gürültüyü kessin, dedirtiyordu.

Müzeyyen Hanım makinenin ayaklarının altına gürültüyü kesecek çuha parçaları koymuştu. Bir gece, yemekten sonra, doktorun karısı belediyeye şikâyet ederek suçüstü durumu yapmak için iki memur istemişti. Doktor:

— Selma, uğraşma kendi halindeki insanlarla, dedi. Ne zararı var sana?

Fakat kadın edepsiz ve şirretti. Gelen memurlara:

— Buyurun, bakın, diyordu. Bu makine gürültüsünden kafamız şişiyor.

Memurlar dinlemiş, bir şey duyamamışlardı. Evet bir sesler vardı ama bu daha çok caz sesine benziyordu. Kadın:

— Kulağınızı duvara dayayınız, öyle dinleyiniz, dedi.

Memurlar kulaklarını duvara dayadılar. Pek derinden bir makine sesi ancak duyulabiliyordu. Memurlardan biri:

— Hanımefendi, dedi. Belli belirsiz bir ses var ama, bundan şikâyet edemezsiniz.

Kadın:

— Pekâlâ ederim, dedi. Baksanıza tepemde davul çalıyorlar.

İki memur üst kata çıktılar. Müzeyyen Hanımın dairesine girdiler. Asıl gürültü bir kat daha yukarıdan geliyordu. Orada genç bir karı koca vardı. Erkek caz meraklısıydı. Salona davullar, ziller koymuş, çalıp duruyordu.

Memurlardan birisi:

— Müzeyyen Hanım, dedi. Siz bu gürültüden rahatsız olmuyor musunuz?

— Oluyorum, dedi Müzeyyen Hanım. Ama ne yapayım, geçinmek zorundayız.

Memurlar üst kata çıktılar. Caz sesi durdu. Genç koca aşağıya indi:

Memurlar gürültünün geldiği daireye çıkarak cazı susturdular.

— Beni siz mi şikâyet ettiniz? dedi.

Müzeyyen Hanım:

— Benim şikâyetim yok, dedi. Doktor Beyin hanımı Selma Hanım bu memur beyleri getirmişler.

Adam memurlarla birlikte aşağıya indi. Aşağıda bir münakaşadır başladı. Doktor ayrıca bağırıyordu:

— Selma, edebinle otur, kimseye sataşma, oturmazsan git babanın evine. Seni ancak orası paklar.

Selma Hanım, şikâyetçinin Müzeyyen Hanım olduğunu ileriye sürüyor ve:

— Bu kadın hepimizin yuvasını yıkacak, diyordu. Giyim kuşam yerinde. Hediyeler yağıyor. Öyle ya, ona hediye gelmiyecek de bana mı gelecek?

Hatice Hanım sahanlıkta bağırıyordu:

— Hay senin dilin tutulsun. Sesi soluğu çıkmıyor diye kadıncağızı sahipsiz mi sanıyorsun? Hele dur, Şadan gibi senin de başına gelecekler vardır.

Yavaş yavaş Müzeyyen Hanımın da sinirleri bozuluyor ve kendisine söz söyleyen, iftira edenlere, nezaketle, ama dokunaklı bir şekilde karşılık veriyordu.

Artık makinesinde dikiş dikmek için geceyi, gündüzü beklemiyordu. Zaten bu makinenin kimseyi rahatsız ettiği yoktu. Genç kadını kötülemek için ötekiler de ellerinden geleni yapıyorlardı.

Bir gece, Hatice Hanım misafirdi. Müzeyyen Hanımın yetiştirilecek dikişleri vardı. Çocuklar uyuyordu. Kapı birden çalındı. Bir komiser, Hamdi Bey, caz meraklısı komşu ve İrfan Bey sahanlıktalardı.

Müzeyyen Hanım şaşırmıştı. Komiserle yönetici ve İrfan Bey içeriye girdiler. İki odaya, karyola altlarına baktılar. Kıyı bucak arandı.

Hatice Hanım sordu:

— Kuzum, siz ne arıyorsunuz?

Komiser biraz sıkılarak:

— Apartmana yabancı bir delikanlı geliyormuş, dedi. Bu daireyi haber verdiler.

— Peki ne buldunuz?

— Özür dileriz, burada kimse yok.

Hatice Hanım:

— Bir de bunun altındaki kata bakıverin, dedi. Doktor bey bu gece hastanede nöbetçidir. Selma Hanım belki yalnız kalmaktan korkmuştur.

Bu, ancak Allah'tan gelen bir ceza idi. Komiserle birlikte üç erkek alt kattaki daireye girerken oradan çıkan ve pek telâşlı olan bir genç erkekle karşılaşmışlardı. Komiser

onu durdurttu. Bu, o semtin boşta gezer takımından bir tipti.

Biraz sıkıştırılınca Selma Hanımı ziyarete geldiğini söyledi. Selma Hanım, pek acele ile giyinerek dışarıya çıktı. Fakat dairenin içi rakı kokuyordu. Kadın sarhoştu ve kendisini rahatsız ettikleri, uykudan kaldırdıkları için bağırıp çağırıyordu.

Apartman biribirine girdi. Raşit adındaki serserinin kaybedeceği bir şey olmadığı içni oracıkta ağzını açıvermişti:

— Beni bu kadın çağırdı içeriye. İçki ikram etti.

Bu olayın arkası geldi. Ertesi gün Raşid'i doktorla karşılaştırdılar. Bu iş sonunda Selma Hanım Karagümrük'te oturan babasının evine gitti. Doktor da kazancı yolunda bir hekimin karısı olmayı kötüye kullanan Selma Hanımı mahkemeye vererek boşanma davacı açtı.

— İşte bu olay üzerine Hatice Hanım:

— Durunuz siz, diyordu. Hepinizin sırası gelecek. Kadıncağızın günahına girer misiniz? Ağzı dili yoksa Allahı var.

Yaza çıkılmıştı. Avukat İhsan Beyin gayretiyle Müzeyyen Hanıma dedesinden aylık bağlanmıştı. Bu, o üç kişilik aileyi geçindirecek kadar bir para değildi ama genç kadın çalışırsa aç kalmazlardı.

Müzeyyen Hanım çalışıyordu da. Fakat bu çalışma şartlarını biraz değiştirmiş, dikeceği elbise, palto, etek gibi dikişlere bir fiyat koymuş ve bunu bir iki müşterisine göstermişti. Kadıncağızın koyduğu fiyatlar diğer kadın terzilerinin dikiş bedellerinden yarıya yakın bir ucuzluktaydı. Buna rağmen bazı hanımlar:

— Ne oldu ayol, diyorlardı. Burnun mu büyüdü?

— Evet, biraz büyüdü hanımefendi.

— Sebep?

— Ben de yaşıyacağım, çocuklarımı besliyeceğim.

— Gözün açıldı galiba.

— Şimdiye kadar hep kapalı gözle çalıştım. Piyasadaki hanımlardan çok daha ucuza dikiyordum. Bu arada bir etek, bozulup küçültülecek bir bluz sokuyordunuz araya.

— Bana bak Müzeyyen, sen bu elbiseyi bin liraya dikecek misin?

— İki bin lira hanımefendi.

— Dört bin lira verir, en âlâ terzilere diktiririm.

— İyi olur hanımefendi.

Böyle beş altı müşterisinin ayağı kesildi. Fakat yine elbise diktirenler de vardı. Müzeyyen Hanım hem yarı fiyatına dikiş dikiyor, hem de vaktinde yetiştiriyor ve müşterisinin üstüne yakıştırıyordu.

Sinirlenip ayağını çeken hanımlar, yavaş yavaş dönmeğe başladı. Yine de körlerini öldürmek istemiyor:

— Senin de ihtiyacın vardır, diyorlardı. Müşterisiz kalma, neme lâzım.

Ama başka terzilere diktirdikleri elbisenin kusurlarını da gösteriyor:

— Piyasa işi ne olacak! diyorlardı. Bugün ver, bir ay sonra alabilirsen ne âlâ. Ne insanın vücuduna oturur, ne de doğru dürüst kol takabilirler. Şişir gitsin.

Müşteri eksileceğine artmıştı. Müzeyyen Hanım çalışıyordu ama biraz daha rahattı. Çocuklarının giyim eksiklerini almıştı. Yeni ders yılına hazırlamıştı. İstedikleri, arzuladıkları bir meyvayı alabiliyordu.

Çocuklar yemek konusunda arsız değillerdi. Anneleri ne koyarsa önlerine onu yerlerdi. İkisi de apartmanın önüne çıkıp diğer çocuklarla oynamıyorlardı. Bir iki defa çıkacak olmuşlar, apartmanın çocukları Canan'ı ağlatmışlardı.

Can'a öte beri aldıran diğer apartmanlardaki komşular

da çocuğun temiz pak giyindiğini gördükten sonra getir götür yapmaktan çekinmişlerdi.

Cumartesi günleri, Gülden Hanımın toplantı günü vardı. Muhakkak Müzeyyen Hanımı da çağırıyor, onu toplantıda bulunduruyordu.

Müzeyyen hakikaten terbiyeli, nazik ve hatırsayan bir genç kadındı. Özellikle güzel kızı annesine mümkün olduğu kadar yakın oturuyor ve misafirlerin dikkatini çekiyordu.

Yetimler Güzeli lâkabı hepsini etkilemişti. Birgün, yaşlıca bir hanım Müzeyyen Hanımı soru yağmuruna tutmuştu:

— Çok iyi ve görgülü bir aile kızı olduğunuz belli olduğu halde neden bir işçi ile evlendiniz?

— Beni çok sevmişti hanımefendi. Çalışkan, iyi yürekli bir erkekti.

— Peki ne için tekrar evlenmiyorsunuz?

— Çocuklarımı yetiştirmek istiyorum.

— Çocuklarınızı fazla görmiyecek erkekler vardır Müzeyyen Hanım.

— Olabilir hanımefendi. Ama ben evlenmek niyetinde değilim.

— İyi bir erkekle evlenirseniz Canan'a da babasının Almanya'dan geldiğini söylersiniz, çocuk da yetimlikten kurtulur.

— Belki, ama ben hiçbir sebeple hayatımı değiştirmek istemiyorum.

— Ben çocuk için, kızınız için söyledim.

— Sağ olunuz. Koskoca insanlar kızcağızın böyle bana bekleyişi ile alay edercesine, yüzüne karşı bizim kendisini aldattığımızı söylüyorlar. İçleri hiç titremeden "Senin baban çoktan öldü" diyorlar.

— Ne vicdansız insanlar da var dünyada.

Gülden Hanımın toplantısına gelen hanımların hepsi zengin insanlardı. İçlerinde ilkokuldan çıkmış olanlar da vardı. Bunlar bazen, yalan yanlış sözler söyler, zenginliğin her kusuru örteceği inancıyla kendilerini ortaya atarlardı. Ne de olsa Gülden Hanımın toplantıları üst düzeyde oluyordu. Hanımların çoğu özel arabalarla geliyor ve yine öyle gidiyorlardı.

Havalar iyice ısınınca bu toplantıya gelenler birer ikişer eksilmeye başladı. Yazlığa hattâ Avrupa'ya gidenler oluyordu.

Kapalı kapıların arkasında, şu insanların yaşadıkları evlerde olup bitenlere akıl ermezdi. Müzeyyen kızlığında alıştığı o bahçeli köşkün hayatını düşünüyor ve bu apartmanda toplu konut yaşantısında rahatsız oluyordu. Ama, bunun da bir iyiliği vardı. Böyle, tek başına, iki küçük çocukla kalmış olan genç bir kadın, kapısını kapatıp zinciri taktı mı, kendisini emniyette buluyordu.

Üstündeki caz meraklısı koca da artık davulu, zili bırakmış, gece yarısına kadar gitar çalıyordu. Bu, herhalde bateri solodan daha iyi idi. Haftada bir karı koca, cazlı bir yere gidiyor ve geceyarısı dönüyorlardı.

Can okula gitmek istemiyordu. Bir yıl geri kalmıştı. Arkadaşları dördüncü sınıfa geçmişlerdi. Ama annesi:

— Çalıştım, kardeşime, anneme baktım dersin Can, diyordu.

— Başka okula gitsem olmaz mı anne?

— Bu okul bize yakın. Sonra kardeşin de burada okuyor.

— Doğru anne.

Yazın daha çok elbise, rop, etek diktiriyorlardı. Daha sonra, sonbahara karşı pardesüler, yünlü, ağır kumaşlardan kışlıklar diktiriliyordu. Ama iki, üç ayda bir Müzeyyen Ha-

nım beyaz bir gelinlik dikerdi. Ellerinde modelleriyle gelenler beğendikleri bir gelinliği diktiriyorlardı. Müzeyyen Hanım gelin güzel olmasa da onu süsler, yakıştırırdı. Eğer yakın bir yerde ise, ayrıca gelin başı yapmak için de gider, zevkini bu konuda da gösterirdi.

Yönetici Hamdi Bey, kızını evlendirdiği zaman, bahara karşı, gelinliğini Müzeyyen Hanım dikmiş ve onun başını da pek mükemmel yapmıştı. Apartmandakiler:

— Karı feleğin çemberinden geçmiş, diyorlardı. Elinden uçanla kaçan kurtulur.

Bu bir zevk, anlayış ve incelik meselesiydi.

Yavaş yavaş apartmandakilerden bir kısmı da yazığa gitti. Hemen bütün mahalle sessiz ve rahatlık içinde kaldı. Sonra Eylül ayı ile birlikte gidenler bir bir sökün ettiler. Çoğu güneşten yanmış, kara sarı olmuşlardı.

Bu arada, Gülden Hanım da Marmaris'e, babasının yanına gitmiş, orada birkaç hafta kaldıktan sonra, sırtı, omuzbaşları soyulmuş bir halde dönmüştü.

Eylülün sonlarına doğru okullar açıldı. Canan ikinci, Can üçüncü sınıfa devama başladılar. İhsan dörde gidiyordu.

Kısmet apartmanında bazı daireler boşaldı. Caz meraklısı karı koca, kezzapla yanmış olan kadın, yukarıdan iki dairedeki kiracılar ayrılmışlardı. Apartmana yeni kiracılar gelmeye başladı. Bu yeni kiracıların arasından bir iki müşteri de çıktı.

Hatice Hanım yeni gelenlere hoşgeldine gidince apartmandaki zevk sahibi terzi hanımdan söz etmiş, bir kısmı:

— Çok güzel, ama benim terzim var, demişti.

Gelenlerin arasında çocuklu olanlar da vardı. Bunlar apartmandaki çocukların huyunu suyunu bilmediklerinden kendi çocuklarını onlarla pek görüştürmüyorlardı. Fakat hepsi de okula gidiyordu.

Hatice Hanım, yeni komşularına, Müzeyyen Hanım'ın dürüstlüğünü anlatıyordu.

Hayli yaşlı ve yetişkin evlat sahibi, yeni kiracılardan biri Hatice Hanıma beş numaralı dairede oturan hanımın kim olduğunu sormuştu. Hatice Hanım:

— Sizden iyi olmasın, bu apartmanın ilk daire sahiplerinden birinin eşi, demişti. Kocası vefat etti. Zavallı şimdi terzilik yapıyor.

— Ben onu bir genç kız sandım.

— Müzeyyen nice genç kızları cebinden çıkartır hanımefendi. Mükemmel terzidir.

— Demek dul birhanım?

— Evet, efendim.

— Niçin evlenmiyor?

— Çocukları için

— Bak Hatice Hanım, benim bir kayınbiraderim var. Karısından ayrıldı. Kırkbeşinde filân. İşi de çok kazançlı. Halim selim bir erkektir.

— Allah hayırlı kısmet versin hanımefendi.

— Şu terzi hanımın bir ağzını arayıverin. Cezmi yakışıklıdır da. Hafif bir saçlı, herhalde gidip gelirken görüyordur.

— Hanımefendi, böyle bir teklifi götürüp Müzeyyen Hanımın rahatını, huzurunu kaçırmak istemem. Evlenmek isteseydi bu zamana kadar evlenirdi.

Hatice Hanım böyle söylediği halde, yine Müzeyyen Hanıma bu yaşlı hanımın teklifini getirmiş ve ondan cevabı almıştı:

— Teyze, benden ne istiyor bu insanlar. Ben çocuklarımı, yetimlerimi yetiştirmeğe çalışıyorum.

— Eeee, kızım, armudu olan ağacı taşlarlar, diye bir söz vardır.

Her sabah, erkenden, iki kardeş birlikte okula gidiyorlardı. Canan zeki bir kızdı. Çocukça halleri vardı ama, okuyup yazmayı öğrenmişti. Gazete okuyacak kadar birinci sınıfta başarı göstermişti. Bunda tabii annesinin de tesiri vardı. Hiçbir zaman çocuklarını azarlamaz ve canı sıkılsa da sesini yumuşatarak, rica yollu konuşurdu.

İki kardeş okula giderken, aynı okuldaki çocuklara rastlıyorlardı. Bazı haşarı çocuklar?

— Yetimler Güzeli, ne haber? diyorlardı.

Bazen Can bu çocuklarla kavga ediyordu. Bir yıl sokaklarda sürtmüş, pazar yerlerinde küfeci çocuklarla boğaz boğaza gelmişti. Kavgaya biraz idmanlı sayılırdı.

Başöğretmene şikâyet edildiği zaman iki kavgası da çağırılmış, bu sırada Canan da o odaya girmişti.

Başöğretmen:

— Sen neye geldin? deyince kızcağız:

— Can benim ağabeyim, dedi. Bu arkadaşımız bana hep sataşıyor.

Yeni atanmış olan başöğretmen:

— Sen şöyle dur bakalım, demişti. Can, sen neye bu arkadaşının başına çantanla vurdun?

Can kıpkırmızı olmuştu:

— Öğretmenim, dedi. Ben kardeşimle gidip geliyorum. Çocuklar Canan'a sataşıyor, "Senin baban öldü" diyorlar.

Çantayı kafasına yiyen çocuk:

— Yalan mı? dedi. Ona Yetimler Güzeli demiyorlar mı?

Başöğretmen iki kardeşi sınıflarına yolladıktan sonra çanta ile dayak yiyeni karşısına alarak belki yarım saat öğüt verdi. Sonunda:

— Bu yetim kızcağızın yüreğindeki baba sevgisini silmeğe, onun ümitlerini kırmağa hakkın var mı? dedi.

İki kardeş ayrı bir odada yatıyordu. Ayrı ayrı karyolaları vardı. Aradaki kapıdan Müzeyyen Hanımın yattığı odaya geçiliyordu. Bu ara kapı daima açık bulunur, Müzeyyen Hanım gecede bir iki defa çocukların yanına gelir, uyandırmadan ateşleri olup olmadığına bakardı.

O gece, Can annesinin odasına gitmiş, korkutmadan uyandırmıştı. Müzeyyen Hanım:

— Ne var yavrum? diye sordu.

— Anne, bu kız ağlıyor, dedi Can.

— Neden, sahi mi?

— Anne, gündüz ona "Senin baban öldü" dediler. Belki rüya filan görmüştür.

Müzeyyen Hanım kalktı, kızının yanına gitti. Onu okşayarak uyandırdı. Çocuk uykusunda ağlıyordu. Kucaklıyarak

kendi odasına, yatağına götürdü. Çocuktaki babasızlık acısını giderecek gibi onu koluna yatırıp saçlarını okşadı:

— Uyu kızım, dedi. Korkulu rüya mı gördün?

— Anne, çocuklar bana diyorlar ki, baban öldü. Aptal kız diyorlar bana.

Müzeyyen Hanım:

— Sen onlara bakma canım, dedi. Onlar mahalle çocukları. Sen çok güzel kızsın da onun için çekemiyorlar.

Canan en çok annesine inanırdı. Fakat yavaş yavaş bu inanç ortadan kalkıyordu. O da sekiz yaşına basmıştı.

— Anne, dedi. Babam niye gelmiyor?

— Almanya uzak yer. Kolay gelinir mi?

— Ama bizim okulda bir çok öğrencinin ağabeyleri, babaları yılbaşında geldiler.

— Onlar işlerini uydurmuşlardır.

— Ama anne, babam bize para da yollamıyor, mektupda yazmıyor.

— Belki işleri bozuktur, parası da yoktur.

— Anne, insan karısına, oğluna, kızına bir mektup olsun yazmaz mı?

— Haydi uyu artık. Yarın erken kalkacaksın, okula gideceksin. Derslerin hazır mı? İyi çalıştın mı?

— Çalıştım anne.

Bir zaman susan çocuk, biraz sonra yeniden soruyordu:

— Anne, bana Yetimler Güzeli diyorlar.

— Güzelsin de ondan.

— Yetim olmasam yetim demezler ki. Babası ölmüş çocuklara yetim derlermiş.

— Canan, kızım, sus artık da uyu. Yoksa bayılacağım şimdi.

— Anne, ne zaman babamı sorsam beni susturuyorsun.

Kızcağız, başını annesinin kolundan çekti. Biraz uzaklaştı. Müzeyyen Hanım:

— Uyu canım, dedi. Uyu ninem.

— Sen uyu anne.

— Canan, benim sizden başka kimsem yok. Ben seninle ağabeyin için yaşıyorum. Benim sevgim, anneliğim yetmiyor mu size?

Kız yeniden annesine döndü, sokuldu. Elini boynuna attı. İçini çektikten sonra uyudu.

Zaman zaman böyle acıklı konuşmalar oluyordu. Müzeyyen Hanım için için ağlıyor, bu ıstırap ona, yoksulluktan çok daha ağır geliyordu.

Okulda, beşinci sınıftaki kızlar Canan'ı çok seviyorlardı. En fazla onlar korur, gönlünü alırlardı.

Okul aile birliği toplantısına bazen anneler geliyordu. Birkaç tane de baba gelirdi. Canan arkadaşlarına soruyordu:

— Senin baban niye gelmiyor toplantıya?

— Babamın işi var. İşini bırakıp nasıl gelsin!

Ama kızlardan biri içini çekmişti:

— Canan, benim babam, ben çok küçükken ölmüş.

Vardı böyle babası ölmüş birkaç kız ve oğlan. Bunlar kendi acılarını da ortaya koyuyor:

— Bak Canan, diyorlardı. Benim de babam yok!

— Almanya'da mı?

— Hayır, benim babam ölmüş.

— Seni de baban Almanya'da diye aldatıyorlar mı?

Demek kızcağız artık aldatıldığını biliyordu. Hatice Hanım da bu üzüntülü kızı merdivenlerde tutmuş, sevmiş, ok-

şamış:

— Bak yavrum, demişti. Hep babam diyorsun. Annen senin için, ağabeyin için bu kadar çalışıyor. Onu üzme artık. Söyle bana bakayım, benim babam var mı? Anneciğinin babası var mı?

— Hatice teyze, siz büyüksünüz. Küçüklerin annesi babası olur. Ama ben artık anneme babamı hiç sormıyacağım.

— Sorma yavrum. Anneciğin senin hem annen, hem baban. Sen büyüyeceksin, annen, benim gibi, ihtiyarlıyacak, sen onu elinden tutarak istediği yere götüreceksin. Sen ona yardımcı olacaksın, değil mi Canan?

— Evet Hatice Hanım teyze.

— Hatice Hanım teyzen sana kurban olsun.

Yolda sataşan çocuklar olursa Canan ağabeyine artık:

— Sen aldırma onlara, diyordu. Bizim babamız ölmüş, ne yapalım!

Babaları olan Yusuf, böylece yetim bıraktığı kızının kalbinde ikinci defa ölmüş oluyordu.

Gülden Hanım, yalnız bulduğu zaman Müzeyen Hanıma soruyordu:

— Daha çok gençsin şekerim. Evlenmiş olsaydın bu kızcağız böyle içlenmezdi.

Müzeyyen Hanım:

— Olmadı işte, diyordu. Yusuf bana bu daireyi aldı, dayadı, döşedi. Elinden geldiği kadar baktı. Çocuklarımız dünyaya geldi. Onun ölümünden sonra evlenmeyi hiç düşünmedim. Varacağım adam bakalım bu çocuklara bir öz baba gibi davranır mıydı? Sonra ben evlenmek ihtiyacını hiç duymadım. Kendimi, kendi hayatımı düşünecek zamanım olmadı. Benim tek bir korkum var, çocuklarımı yetiştiremeden ölmek.

— Böyle bir düşünceye yer vermemelisin Müzeyyen Hanım. Yeteri kadar ıstırap çektin. Şimdi de ileride bir şeyler olur diye sıkma canını.

Can babasızlık acısını kardeşi kadar duyduğu halde, sadece bu çocuğun avutulması için üzüntüsünü belli etmiyordu. Ama onun da, bu üçüncü sınıfa yeniden başladığı sırada okul hayatı pek sıkıntısız değildi.

Can arkadaşlarından ve yaşıtlarından bir yıl geride kalmıştı. Sekiz yaşındaki çocuklar ona yetişmişlerdi. Dokuz yaşındaki çocuklar da artık dördüncü sınıftaydı. Can annesine söylemiyordu ama, bir takım alaylarla, aşağılamalarla karşılaşıyordu. İleriye geçmiş olan arkadaşları onunla arkadaşlık etmiyorlardı.

Dördüncü sınıf çocuklarından bir ikisi sormuştu ona:

— Neden okula gelmedin?

Can doğruyu söylemişti:

— Geçinmemiz için çalışmak zorunda kaldım.

— Yük taşıdın değil mi?

— Evet.

— Arkadaşlarım seni pazar yerlerinde yalınayak görmüşler.

Canın kalbi kırılıyordu. Hiç bir arkadaşı onu takdir etmiyordu. Onu bir okul kaçkını ve sokak çocuğu sayıyorlardı.

Okul açıldı açılalı Can bu gibi sataşmalarla karşılaşmıştı. Bu azalacağına daha da artıyordu. Onun elinde bir kitap görseler:

— Yetişmeye çalışıyor, diye gülüyorlardı.

Can çocukluktan sıyrılıp çıkmış, bir büyük adam gibi düşünmeğe başlamıştı. Hiç bir oyuna katılmıyor ve kendisine sataşanlara karşılık vermiyordu. Artık okula gitmemeye karar vermiş olduğu, kitaplarını kaldırıp attığı halde, şimdi işe yeniden başlamıştı.

Bir yıl okula gitmemişti ama düşünce ve kavrayış bakımından hiç geri kalmamıştı. Kardeşinin çalışmalarına yardım ederken, kendisi de ilerlemişti. Daha iyi ve büyükler gibi düşünüyordu.

Zihninin bu açılışı, daha ilk karnesinde kendisini belli etmişti. Bütün derslerden tam not almıştı. En çalışkan, en uslu ve en akıllı öğrenciydi. Artık kavgalara katılmıyordu.

Öğretmenler kardeşini koruyorlardı. Bir gün kendi sınıfında en çalışkan olan Canan arkadaşlarının arasında çok dokunaklı bir söz söylemişti. Bir dersi en iyi kimin anlatacağını soran öğretmene bir oğlan:

— Yetimler Güzeli anlatır öğretmenim, demişti.

Öğretmen bu takma adın söylenmesini yasak etmişti.

Çocuğu ağır bir şekilde azarlarken Canan kalkmış:

— Hepsi söylüyor öğretmenim, demişti. Allah beni babasız bıraktı. Babam ölmüş. Onların babaları sağ olsun.

Öğretmen ağlamamak için kendisini çok güç tutmuştu. Bu çok sevimli, çok güzel kız, ince duygulara sahipti. O gün bütün sınıf üzülmüş, buna sebep olan çocuk ağlamıştı.

Artık kim Almanya'dan söz etse, kim Yetimler Güzeli dese Canan onlara hep:

— Allah sizi yetim bırakmasın! diyordu.

Aylardan sonra, annesine de artık babasından söz etmemeye başlamıştı. Babasını sormuyordu. Dalar, düşünmeye başlarsa, annesinin sorusuna?

— Hiç, diyordu. Gözüm daldı.

Eskiden:

— Anne, gözüm dalıyor, babam mı gelecek? derdi.

Günden güne bu babasızlığı içine sindirmeye başladı. Annesi ona karşı sevgisini arttırmıştı. Çoğu zaman koynuna alıyordu. Bir gün Can:

— Anne, demişti. Hep Canan, hep Canan. Ben yetim değil miyim?

Müzeyyen Hanım çok üzülmüş:

— Senin yerin başka, demişti. Sen kardeşine de, bana da bakacaksın.

Sonra kulağına fısıldamıştı:

— Senin babacığın çoktan öldü. Ama Canan'ın babası yeni öldü. Onun acısı çok taze.

Müzeyyen Hanım çocuklarının ahlâkları ve ruhlarıyla da meşgul olmak zorundaydı. Dikiş fiyatlarını arttırdığı için, geçim biraz daha kolaylaşmıştı. Ama onlar bir ekmek kırıntısını bile ziyan etmezlerdi.

O kışın boyunca Müzeyyen Hanım birkaç manto dikti ama hanımların çoğu, kendi düzeylerine bakmadan hemen birer kürke sahiptiler. Karlı hava, soğuk hava bekliyorlardı ki kürklerini giyerek çevrelerinde hayranlık yaratsınlar.

Hatice Hanım sözünü sakınanlardan değildi:

— Kızım, diyordu. Benim gençliğimde, kürklerin tüylü tarafları içe giyilirdi. Bu tüylerin içinde ılık hava kalır, insan hiç üşümezdi. Şimdi ısınmak için değil, kürkü olduğunu göstermek için giyiyorlar. Artık iş ayağa düştü. Gecekondu karılarının bile iyi kötü birer kürkü var. Bir senle ben kaldık.

Kürklü hanımların yanında bile konuşuyordu:

— Eskiden kalorifer yoktu. Şu onbeş, yirmi senedir çıktı ortaya. Halılarımızı yayar, kapılarımıza perdeler asardık. Çini sobalarımızda meşe odunları çıtır çıtır yanar, tatlı bir odun kokusu yayılırdı ortalığa. Ama ne baş ağrısı çekerdik, ne de romatizma. İçi kürklü, üstünden tokalı terliklerimizi ayaklarımıza, yüzleri en iyi kumaştan kürklerimizi de arkamıza giyerdik. Böyle tilki, zerduva, kakım, tay derileri yoktu görünürde. Şimdi öyle mi ya? İnsan bir sokağa çıksa ken-

disini hayvanat bahçesinde sanıyor. Kar yağsa da doya doya bir kürk giysek diye bakıyorlar.

Hatice Hanım dobra dobra konuşan bir kadındı. Onunla münakaşaya girişeceklerine:

— Haklısın Hatice Hanım, diyip geçiyorlardı.

Apartmanda eskilerden pek kimse kalmamıştı. Yeni kiracılar da çevreleriyle tanışmadıkları için kendi içlerine kapalı yaşıyorlardı. Bu arada Müzeyyen Hanıma yeni talipler çıkıyor:

— Ben evlenmeyi düşünmüyorum. Çocuklarım var? dediği zaman:

— Çocuklarınız size baki mi? diyorlardı. Oğlan ayrı ev açar, kız bir kocaya varır gider. Yalnız kalırsınız.

Müzeyyen Hanım içini çekerek:

— Ben şimdi de yalnızım, diyordum.

Hatice Hanımla sık sık görüştüğü için, bazı teklifleri ona söyletmek istiyor, hatta başarılı olursa birşeyler vadediyorlardı. Hatice Hanım:

— Ayol diyordu. Ben bohçacı karı değilim. Hamdolsun benim maaşım var, iyi kötü evim var, kimsenin sadakasına muhtaç değilim.

Teklifi yapan:

— Böyle bir işe girişmek sevaptır, diyordu.

Hatice Hanım:

— Ben Müzeyyen Hanımı boşu boşuna rahatsız edemem, diyordu. İstese on defa evlenirdi. Çocuklarım diyor da başka birşey demiyor.

— Seninle de konuşulmuyor ki hanım?

— Kim davet etti sizi konuşmaya?

Darılıyorlardı. Fakat, Hatice Hanım bilgili, dinç ve ahlâklıydı. Elinden pek çok işi geliyordu. Bazı apartman komşu-

ları hasret kaldıkları bir yemeği ona yaptırırlardı. Fakat kadın, hazırladığı bu yemekten yemeden çekilirdi, yer katındaki dairesine. Ne para alırdı, ne de kapısına kadar getirdikleri yemeği kabul ederdi. İçeride olsa bile kapıyı açmazdı. Böyle de damarı tutan bir kadındı.

Sonra İstanbul'u, İstanbul'un hanlarını ve mağazalarını bir bir bilirdi. Ramazanlarda cami cami dolaşır, bazen vaktiyle oturduğu semtlere giderek eski ahbablarını arardı.

Müzeyyen Hanım, bir kumaşa kendi renginde tire veya uygun düğme bulmanın sıkıntısından söz edecek olsa:

— Ne düşünüyorsun, derdi. Sokağa çıkmaya bahane arıyorum. Sen bana kumaşın parçasını ver. Benim bilmediğim yer yoktur.

Müzeyyen Hanım bu hizmetlerine karşılık, ona, parasız olarak bir elbise dikerdi. Bu elbisede ne bir süs, ne bir özenti olurdu. Fakat kadıncağız Müzeyyen Hanımın diktiği bir elbisenin içinde rahat eder:

— Eline sağlık yavrum, derdi. Senin diktiğin elbisenin içinde, kendi derimde duruyormuş gibi rahat ediyorum.

Hemen her şeye karıştığı, pek tek durmadığı için, Taşrada bir yerde bulunan kızı ve damadı ile mektuplaşmıyor, görüşmüyordu. Torunları da varmış. Ama onları görmeyi arzulamıyordu. Müzeyyen Hanımın iki çocuğunun da doğumlarını görmüş, onların büyümesinde, bakımında yardımcı olmuştu. Çocuklar da bir büyük ana gibi seviyorlardı bu yaşlı kadını.

Kışın, hava biraz fazla yağışlı olsa, hemen örtünür, kara şemsiyesini alır ve özellikle Canan'ın okuldan dönmesine yardım ederdi.

Hemen Canan'ı her görüşünde, içinden:

— Ah, babacığı sağ olup da bu yavrucağı görseydi, diyordu.

Aradan tamam on yıl geçmişti. Can lisenin son sınıfına, kardeşi Canan da bir yıl geriden onu takip ederek onuncu sınıfa geçmişti.

Can'ın okula gidemediği, üçüncü sınıftaki arkadaşlarından çoğu, ya ortada, ya lisede birer ikişer yıl başarısızlığa uğramış, Can'dan da geride kalmıştı. Bunların bir kısmı daha ortaokulda okulu terketmiş, bir kısmı da başka okullara yollanmıştı.

Can artık rahattı, hemen hemen hiç bir arkadaşından ve yaşıtlarından geride kalmamıştı. Notları daima iyi idi. Her sınıfta en iyi ve çalışkan öğrencilerin hemen başında geliyor, en az sınıfın üçüncüsü oluyordu.

Can şimdi on yedi yaşına basmıştı. Canan on beş yaşındaydı. Normal bir gelişme ile artık bir genç kız sayılan Canan, annesi kadar güzel, terbiyeli, sakin ve ağırbaşlıydı.

Şimdi, Müzeyyen Hanıma çalışkan bir yardımcı çıkmıştı. Daha fazla dikiş siparişi alıyordu.

Liseden dönen Canan annesinin hazırladığı dikişlerin başına geçiyor, bazen ders kitabını yanına koyarak, arada bir göz atıyordu. Çoğu zaman derin bir sessizlik içinde çalışıyorlardı. Can, ev işlerinden bir kısmını üzerine almakla onlara yardımcı oluyordu.

Canan, bir aralık başını kaldırır, annesinin ellerinin durduğunu, yüzünü başka tarafa çevirdiğini farkeder ve uzanıp başını omuzuna koyardı:

— Ne var yine anne? Neden bugünkü halimize şükretmiyorsun?

Müzeyyen Hanım:

— Allah bu günlerimizi aratmasın kızım, diyordu. Hamdolsun şimdi üzülecek bir durummuz yok. Ama eskiler, benim çektiklerim?...

Bazen hıçkırarak ağlıyordu. Kız dayanamıyor:

— Can, baksana şuna, diyordu.

İki kardeş annelerini sarıyor onu teselliye çalışıyorlardı.

— Siz üzülmeyin, diyordu anneleri. Ara sıra ağlamak iyidir. İnsanın içindeki zehirler çıkar.

Canan:

— Şu zehirleri bana da anlatsana anne, diyordu.

— Biri iki yaşında, öteki dünyaya yeni gelmiş iki çocukla ortada kalmak kolay mı sanıyorsun. Bir iki komşu "Güle güle besle" demeye geliyorlardı. Ama gülecek kim? İçim kan ağlıyordu. Hatice Hanım hep başımdaydı: "Aman kızım sık dişini, her şey Allah'tandır. Allah'ın gücüne gider. Bitirme kendini, sütün çekilir, ot yok ocak yok. Bu kızcağızı ne ile besliyeceksin?"

Müzeyyen Hanım anlatıyordu. Hatice Hanım dairenin içinde satacak eşya ararmış. Bir bakır tencere, bir vazo, aileden kalma başka bir kıymetli eşya. Alır, getirir, pişirir, kotarır lohusaya da, Can'a da yemek hazırlarmış. Gecelerce onlarla bir arada kalmış.

Müzeyyen Hanım:

— Seni emzirirken, göz yaşlarım göğsüme akmasın diye, başımı çevirirdim, diyordu. Yirmi yaşında evlenmiştim. Bütün evliliğim nihayet üç yıl sürdü. İkiniz de yetim kaldınız. Nasıl bakacağım, nasıl büyüteceğim? Nihayet yirmi üç yaşında bir taze... Çok çektim, çok. Nasıl dayandım, bilemiyorum. Can, artık hiç, ama hiç gelmiyecek olan babasını pencerede beklerdi. Onun bekleye bekleye uyuduğunu çok gördüm. Senin birşeyden haberin yoktu. Günlerden sonra biraz büyüdün, bana Can'a gülmeye başladın. "Gül bakalım yetim kızım, gül Yetimler Güzeli" diyordum. Şimdi gül, sonra, bu gidişle çok ağlıyacaksın.

Müzeyyen Hanım kızına sarılıyordu:

— Güzeldin, yetimlik, yüzünde güzellik hâlinde, gül gül

beliriyordu. Gözlerinin içi vıcır vıcırdı. Seni kucaklamak, ağabeyini elinden tutmak, buradan kaçmak, uzaklara, ferahlıklara, varlıklı yerlere gitmek istiyordum. Ama nereye? Hiç, hiç kimsem yoktu. Onlar, babandan önce, beni yalnız bırakmış, bir bir ölüp gitmişlerdi.

Canan bunalıyordu:

— Anne, acılarını tazeleme. Beni de bitiriyorsun. Ben de az ağlamadım.

Ev, evin salonu bir terzihaneye dönmüştü artık. Getirilen dikişlerden hiç biri reddedilmiyordu. Hemen hemen hepsi aceleydi.

Çocuklar evdeyse, Müzeyyen Hanım:

— Sen mutfağa git Can, diyordu. Ben prova yapacağım.

Can, çıkar, ana kız müşterinin elbisesini prova yaparlardı. Onu yarı dikilmiş elbise ile aynanın karşısına götürürlerdi. Müşteri:

— Siz bakın, derdi. Daha iyi görürsünüz.

Müşterilerden daima alacaklıydılar. Evvelce diktirdiği bir tuvaletin veya robun parasını verirken yeni bir kumaşı bırakıp, bir model beğenip gidiyorlardı.

Müzeyyen Hanımın "Gözü tok, aldığı işi vaktinde verir, zevk sahibidir" diye adı çıkmıştı. Uzak semtlerden gelenler vardı.

Cumartesi günleri, saat ikide Canan:

— Anne, sen artık git, derdi.

Müzeyyen Hanımın da buna ihtiyacı vardı. Zaman zaman elindeki işten usanıyor, haykırmak, ağlamak istiyordu. Gülden Hanım onu her gelişinde, hasretmiş gibi karşılıyordu.

Müzeyyen Hanım kırkına yaklaşıyordu. Ama bu kadar bir yaşı bile göstermiyordu.

Bazen gözleri yaşararak, bazen kendisinden geçerek piyano çalardı. Onun parmaklarının nağmesinde başka bir lezzet, bir duygululuk vardı. Hemen hemen aynı şeyi defalarca çaldırırlardı ona.

Parmakları tuşların üzerinde çırpınır, uçuşurken onun gözleri bir tarafa dalar, eski yılları düşünürdü. Doktor olan babasının varlıklı zamanındaki, dayalı döşeli köşklerini, çiçekler içindeki bahçelerinde değişik değişik fışkırmalar yapan fıskiyeyi, açık pencereden salona dolan, bahçıvanın suladığı bahçeden gelen toprak kokusunu duyardı.

Bunlar kısa bir zamanda bir bir ortadan kalkmış, ne ana, sonra ne baba, ne köşk, ne bahçe, nede fıskiye kalmıştı.

Köşkün bin itina ile, hevesle okutulan, büyütülen nazlı, nazik kızı yapayalnız kalmıştı. Gençkızlık hayatı, özellikle onsekiz yaşına kadar olan hayatı, bir rüyadan ibaretti sanki.

Şimdi ortada dul bir kadın, iki çocuk sahibi terzi Müzeyyen vardı. Yusuf'un ölümüne yeteri kadar ağlamamış, göz yaşları içinde bir ufunet gibi kalmıştı. Çocuklar büyüdükçe sıkıntı artmıştı. Onlara, özellikle kızına babasızlığı belli etmemek için içi kan ağladığı halde güler yüz göstermişti.

İlk okulun son sınıfında, artık biribirlerinden saklıyacak ıstırapları kalmamıştı. Hangisi ağlıyacak olsa, öteki bunun sebebini biliyordu.

— Babam hiç istememişti Yusuf'la evlendiğimi, diye anlatıyordu. Ama kader, kısmet böyleymiş. Yeteri kadar okuyamamıştı. Her işten çabuk usanmıştı. Beni teselli için elime, ayağıma sarılırdı. Ölmekten korkardı. İçinde öleceğine dair bir duygu vardı. Bir iş için uzaklara gidiyordu. "Gitme Yusuf" demiştim. Ama çok para alacağını düşünüyordu. Sonra, bir kaç yolcu ile birlikte onun da ölüsünü bir uçurumun dibinde bulmuşlar.

— Anne, yeter artık, biraz da babandan, annenden söz et.

Kızı, avucuna kolonya dökerek onun alnını, saçların ıslatıyor, avucunu koklatıyor, parmaklarını bir tarak gibi saçlarından geçiriyordu.

Müzeyyen Hanım:

— Babam çok iyi bir hekimdi, diyordu. Yakışıklı, hareketli, konuşkan, bilgili, Avrupa'da ihtisas yapmış bir hekim. Özel kabinesinde çalışırdı. Devlet hizmetinde bulunmadı. Ama konsültasyonlara çağırılırdı. Annem ondan önce vefat etti. Babama ben baktım. Annemi çok severdi. Ana kız bizim kaderimiz acı görmek.

Çocuklar annelerine pek düşkündüler. Bir zaman için sesini ve gürültüsünü duymasalar, seslenirlerdi.

— Sesin çıkmıyor anne, ne yapıyorsun?

— Modellere bakıyorum.

Çocuklardan biri gider ve onun gözlerini yaşlı görür:

— Anne, artık modellere bakmaktan vazgeç, derdi.

Çocuklar okuldan gelinceye kadar yalnızdı. Pek acele dikişi yoksa evin işlerine bakardı.

Canan için, bütün tanıdıkları, onun kendisine benzediğini söylüyorlardı. Müzeyyen Hanımın gençkızlık resmi ile Canan'ın resmi biribirinden güçlükle ayırdedilecek kadar benzerlikteydi.

Hatice Hanım ikide bir:

— Kenarına bak bezini al, anasına bak, kızını al, derdi. Canan büyüyüp geliştikçe annesini bir tasa alıyordu. Bu Yetimler Güzelini nasıl evlendirecek, ondan nasıl ayrılabilecekti?

Kendisi makul bir evlenme yapmamıştı. Duygularına kapılmıştı. Hassas olan kızı da aynı şeyi yapabilirdi. Bunun için daima:

— Sen bana benzeme Canan, diyordu.

Yetimler Güzeli deyimi artık Canan'ı üzmüyordu. Kızlar da artık:

— Canan, bak şekerim, benim de babam öldü, ben de yetimim, diyorlardı.

Ama o yalnız yetim değil, Yetimler Güzeli'ydi. Artık değişik öğretmenlerden ders görüyorlardı. Öğretmenler de:

— Dersin hazır mı Yetimler Güzeli, derdi.

— Hazır hocam.

— Ne zaman hazır değildi ki?

— Ne yapayım efendim, benim kendimden başka güvencem yok ki.

Bir okul aile toplantısında hanımlardan biri sormuştu:

— Siz Yetimler Güzeli'nin annesi misiniz?

— Evet hanımefendi.

— Özür dilerim. Kızımın arkadaşı da, Maşallah ne kadar benziyorsunuz. Ama daha pek gençsiniz.

Apartman hayatına gelince, Hatice Hanım bir yıl önce o küçük dairesini kiraya vererek kızının yanına gitmişti. Altı ay kadar onu yukarıya almışlar, ana gibi bakmışlardı. Fakat kızının kocası da ölünce, kızı gelmiş, hasta annesini alıp götürmüştü. Şimdi orada emekli bir öğretmen oturuyordu.

Eskilerden bir doktor kalmıştı Artık kabinede çalışmıyordu. Apartmanın kapısına bir tabela koymuştu. Hastalarını evinde kabul ediyordu.

Bir iki yıl, kabinesinde çalıştırdığı Cemile'yi nikâhlamıştı. Cemile çok konuşkan bir kadındı. Bazen yukarıya çıkar, Müzeyyen:

— Makinenin sesi sizi rahatsız ediyor mu? diye sorardı.

— Hayır, diyordu. Hatta Doktor bana soruyor, artık dikiş dikmiyor musunuz diye?

Hayli yaşlı olan doktoru uyutur, yukarıya çıkar, bazen dikişlere yardım eder, bu arada kendisine ait bir dikişi de aradan çıkartırdı.

Apartmanda o sataşmalar, çekemezlikler, kıskanmalar kalmamıştı. Hemen hemen kendi halinde aileler daire satın almış, yerleşmişlerdi. Bunlar dışarıdan dikiş aldığı için bazen Müzeyyen Hanıma darılıyorlardı:

— Bizim işimiz sonraya mı kalacak?

Can, Annesine ve Canan'a yardım için bulaşıkları yıkıyordu.

— Hayır, diyordu. Müzeyyen Hanım. Sizin dikişinizi gününde vereceğim. Şimdiye kadar aksamadığını sanıyorum.

Çocukların çok yardımı dokunuyordu. Kız biçmeyi, dikmeyi çok güzel kavramıştı. O alır, biçer, diker, annesi provasını yapardı. Şimdi kazançları daha çoğalmıştı. Bazen geceyarısına kadar çalışıyorlardı. Can:

— Siz işinize bakın, diyordu. Mutfağı bana bırakın.

Yıkar, kaldırır, siler, süpürür, sırasında bazı yemekleri ocağa koyar mutfağın eksiklerini alır, getirirdi.

Can onyedi yaşındaydı. O sene liseyi bitirecekti. İhsan'la beraber okuyorlardı. Bir yıl okulsuz kalmak Can'ı çok etkilemişti. Kendisinden ileriye geçen bu okul arkadaşının bir yıl sınıfta kalması yine birlikte okumalarını oluşturmuştu.

Can kibirsiz, açık gönüllü bir gençti artık. Piyango bileti hikâyesini sık sık tekrarlar bunu kendi dürüstlüğünü anlatmak için değil, annesinin o yılbaşında kendilerine mükemmel bir dikiş makinesi hediye ettiğini söyler:

— İhsan'ın babasının da bize çok yardımı oldu, anneme dedesinden yetim maaşı bağlattırdı. Yoksa ben bir serseri olup kalacaktım, derdi.

Can'ın bu kadar alçak gönüllülüğüne çocuklar pek inanmıyorlardı. O hakikaten zeki, kavrayışlı, terbiyeli bir gençti. Bir yıl süren serseriliğini üstünden eski bir elbise gibi sıyırıp atmıştı.

Ali Rıza Bey de bu dürüst çocuğu çok seviyordu. Can, biraz şaka eder, onlara gider ve sorardı:

— Gülden Hanımefendi, İhsan Beyin eski bir paltosu filân var mı?

Gülden Hanım kızarır:

— Koca adam, derdi. Beni niçin utandırıyorsun?

— Biraz heyecanlanırsanız yüzünüz gül gül oluyor.

— Sen beni annen, kız kardeşin mi sanıyorsun? Sen yediveren güllerini onlarda ara!

Kızını evlendirme tasası şimdiden Müzeyyen Hanımın Müzeyyen Hanım ortaya atılan bu fikri pek hoş karşılamadı. Fakat aileyi tanıyordu.

Müzeyyen Hanımın içine bir üzüntüdüşmüştü. Canan, toprağını sevmiş, gübresine, suyuna kanmış bir fidan gibi büyüyordu.

Her kız gibi bir gün o da evlenecekti. Babasız büyüttüğü bu kızcağızı bağrından söküp alacaklar, uzaklara götüreceklerdi. Canan da: "Olmaz, hayır, ben annemden ayrılamama, demiyecekti.

Gülden Hanım şimdiden sahip çıkıyordu. Muhakkak ki kötü bir niyeti yoktu. Canan'ı kendi kızı gibi severdi. Ama işte, bir zamandan beri geceleri yanında uyuyan kız ayrılacaktı.

Annesinden ayrılmayan kız, kızından ayrılmayan anne mi vardı? Kendisi pek küçük yaşta büyüklerinden, sevdiklerinden ayrılmamış mıydı? Gerçi şimdi ana kız arasında böyle bir konu geçmiyordu ama, Canan mutfakta çalışırken Can annesinin dalgınlığını farkediyor, sesleniyordu:

— Ne düşünüyorsun anne?

Çoğu zaman Müzeyyen Hanım boş bulunuyor:

— Şey, diyordu, kardeşini.

— Kardeşimin nesini düşünüyorsun anne?

— Hiç.

Ama, daha sonra:

— Nasıl düşünmem Can, demeye başlamıştı. Bize misafir sayılır.

— Anne, Canan evlenmesin mi? Bunu mu istiyorsun? Sevgi, düşkünlük insanı böyle bir haksızlığa kadar götürür mü?

Müzeyyen Hanım adeta gücenmişti.

— Ben mi haksızlık yapıyorum?

Can artık iyi düşünen bir erkekti:

— Anne, Canan bir eşya değil, saksı çiçeği değil. Elbette evlenecek. Onun gideceğinden kahırlanman haksızlık olur. Sen onun hayatını tanzim etmelisin. O da bir anne olacak, o da bir ev hanımı olacaktır. Bunu görmek senin içi sevindirici bir durum olmalıdır. Sen onun kollarının arasından, koynundan çıkıp gideceğini değil, kendisini rahat yaşatacak, üzmeyecek bir insana düşüp düşmiyeceğini düşünerek tasalanmalısın. Ben kardeşimi sevmezmiyim? Onun ayak sesinin, bir küçük kahkahasının bu evden eksildiğini, artık onu göremediğimizi, her dakika yanımızda olamadığını görmek beni üzmez mi?

Bu ve buna benzer bir konuşma sırasında Canan annesiyle ağabeyinin endişeli hâllerini sezip sormuştu:

— Ne var, ne oluyoruz?

Can o gün işi açıverdi:

— Senin evlenmeni konuşuyorduk Canan. Annen birgün senin onun kolları arasından, bu evden uçup gideceğini düşünerek ağlıyor.

Canan hemen annesine sarılmış, onu iyice sıkmıştı:

— Ben bir yerlere gitmem anneceğim. Ayrılamam senden. Benim babam, annem, her şeyim sensin.

Can seslenmişti:

— Hey, Yetimler Güzeli, onu hep kendine alma, bana da bırak biraz.

Sonra içini çekerek:

– Sevgi insanı, sevdiğinin tabiî haklarından yoksun bırakacak düzeye kadar gelemez, demişti. Annenin sevgisi yüzünden, ihtiyar bir matmazel olup hep onunla mı kalacak-

sın? İş, İhsan gibi kültürlü bir koca bulmakta.

Canan:

— İhsan gibi mi? diye kızarmıştı.

— Evet, dedi Can. İhsan gibi. Ne Gülden Hanım seni annenden ayırmayı düşünür, ne de İhsan seni koparıp almaya kalkar.

Müzeyyen Hanım:

— Bu düşünceler, bu dedikodular sana kadar ulaştı mı oğlum? dedi.

— Evet, dedi Can. Onların çok iyi insanlar olduklarını inkâr edemeyiz. Gülden Hanım da sana söz arasında Canan için bazı düşüncelerini anlatmaya çalışıyor. Bu çok tehlikeli bir konu anne. Böyle bir teklife karşı ters bir tepki göstermek hem düşüncesizlik, hem de haksızlık olur. İyi niyetle yapılan tekliflerin üzerinde her zaman durmamız gerekli.

Müzeyen Hanım:

— Yoksa sen de mi bir teklif getireceksin? dedi.

— Hayır, dedi Can. Ben fakülteyi bitirmek, sonra bir iş tutmak zorundayım. Benim bu konu üzerined durmama daha çok zaman var. Zaten önce kızlar evlenir.

Müzeyyen Hanım:

— Açık konuş, dedi. İhsan sana birşeyler mi söyledi?

— Evet, dedi Can. Rıza Bey biraz eli sıkı, para canlısı bir insan. Ama üçümüzü de çok seviyor. Ondan daima iltifat görüyoruz. Hatta bana boş saatlerimde yazıhanesinde çalışmamı teklif ediyor. Böylece senin üzerindeki geçim yükünü biraz hafifletmek istiyor.

— Ne cevap verdin?

— Onlar çalışıyor, boş vaktim olursa onlara yardım ediyorum, dedim. Zaten okuyacaksak hakkıyla okumamız gerekli. Dört yıllık fakülteyi altı yılda bitirmek, işi sürünceme-

de bırakmak doğru değil. Rıza Bey bu düşüncelerim için beni kutladı. İhsan'a da bu konuda yoldaşlık ettiğim için beni beğeniyor. Gülden Hanıma gelince onu hepimizden iyi tanıyorsun anne. İki kızkardeş gibi kaynaşmış bulunuyorsunuz. Ne zaman Canan'ı görse, ilk işi sarılmak olur.

— Gelelim İhsan'a!

Can:

— Anne, dedi. Canan huyu da kendisi de çok güzel bir yetim melek, yetim bir bebek.

Müzeyyen Hanımın da, Canan'ın da gözleri biran içinde yaşla dolmuştu. Can:

— İhsan bu konuyu bana açamıyor anne, dedi. Ters bir cevap almaktansa ümitle yaşamak istiyor. Bunu hâllerinden böyle anlıyorum. Canan bir bardak çay getirse İhsan'ın dili dolaşıyor, elleri titriyor. Böyle bir kızı ümitle sevip de ondan ayrılmak kolay olamaz anne.

Canan:

— AğaBey, dedi. Bakıyorum, sen beni bayağı veriverdin.

Can:

— Vermedim, dedi. Annen kadar ben de severim seni. Ben de babamın yüzünü hatırlamıyorum. Ben de senin gibi yetimim. Ama sen bir damlacık kızdın. Dünyadan haberin yoktu. Sana babasızlığı belli etmemek için ben de kalbimde babamıza bir mezar kazdım, kendi acımı unuttum, sana gülmeye, seni güldürmeye çalıştım. İkimiz de pek küçük yaşta yetim kaldık. Ortak bir acımız, bir kimsesizliğimiz var.

Müzeyyen Hanım:

— Susun, artık dayanamıyorum, dedi.

Can:

— Anne, dedi. İhsan buraya geliyor, beraber çalışıyoruz.

Evimizin halini biliyor. Senin Canan'ı koynunda yatırdığını biliyor. Senin kızından ayrılmanın çok güç olacağını da biliyor. Herhalde evlerinde de bu konu tartışılıyor ki İhsan bizim karşımızdaki dairenin satılacağını duymuş. Bana şunu söyledi. Salonlar biribirine bitişik, aralarında ancak ince bir duvar var. Oradan bir kapı açmak mümkün, anlıyor musun anne?

Müzeyyen Hanım:

— Anlar gibi oluyorum, dedi.

— Anne, Canan elbette evlenecektir. Onu çok sevdiğin için hayatını mahvetmiyeceksin. Bize bu iyi niyeti gösteren aile gibi başka bir aile bulamayız. Daha başkaları bize Canan'ın yüzünü bile göstermek istemezler. Ama bunlar önce bizim bütün endişelerimizi ortadan kaldırmak istiyorlar.

Müzeyyen Hanım:

— Beni acı acı düşündüren bir taraf var, dedi. Rıza Beyin ailesi yüksek bir düzeyde. Adam çok zengin. Sosyetede yaşıyorlar. Gerçi Gülden Hanım bu iddiada değil ama herkes böyle düşünmez. Oğullarına bir terzinin kızını aldı derler.

Can:

— Anne, dedi. Sen tanınmış bir hekimin kızısın. Senin geçmişteki hayatın, bilgin, herkes tarafından anlaşılmıştır. Sen kimseye el açmadın. Parmakların iğne yarası içinde kaldı, göz nuru döktün, iki yetimini öye yetiştirdin. Kızını elini öpene değil, ayağını öpene verirsin.

— Canan'ın da bir fikri vardır elbette:

Canan:

— İhsan aklı başında, terbiyeli bir genç, dedi. Ama ben evlenecek kadar olgun değilim. İhsan da ağabeyim gibi fakültededir. O da evlenecek düzeye gelmemiştir.

— Ne hayır, ne evet, öyle mi Canan?

— Başka birşey söyleyemem. Ama iyi niyetli olduklarından ve annemi yalnız bırakmamak istediklerinden eminim.

Müzeyyen Hanım kızının evlenme konusunu sık sık ele alıyordu. Daha ağır, daha pahalı dikişler dikiyorlardı. Ana ile kızın çalışması yaşantı masraflarını rahatlıkla karşılıyordu. Bazen Can bile onlara yardım ediyordu. Pek küçük yaştan beri annesinin terziliği ona da birşeyler öğretmişti. Özellikle zevk sahibiydi. Makinede çalışmak ona zevk veriyordu.

Gülden Hanım yeni bir tuvalet, bir rop yaptıracağı zaman Müzeyyen Hanımın fikrini alır:

— Bilmem ki sizin de eliniz değer mi? derdi.

Müzeyyen Hanım tercihen onun siparişini yapar, itina ile biçer, diker, yakıştırır ve biraz çekinerek para vermeye kalkınca:

— Rica ederim, derdi. Dar zamanımızda bize yardım ettiniz. Bunu diken sizin aldığınız makinedir.

Gülden Hanım:

— Kat kat ödediniz, diyordu. Yetişmedi mi?

— İyilik kolayına ödenmez Gülden Hanım.

Bir Cumartesi günü, yine bir üt düzeydeki toplantıda, zengin bir Hanım:

— Müzeyyen Hanım, demişti. Bu Yetimler Güzeli'nden nasıl ayrılacaksın?

Müzeyyen Hanım:

— Sormayınız, demişti. Öyle alıştım ki.

— Fakat er, geç bu olacaktır. Bu kadar yetişmiş, zengin, mevki sahibi, ilerisi parlak gençler var.

Gülden Hanım:

— Hanımefendi, dedi. Canan Avrupa'larda gezmek, yüksek düzeyde bir lüks hayat yaşamak arzusunda değildir.

Herkes için fevkalâde görünen gençler Müzeyyen Hanımın aradığı nitelikte ve nicelikte değildirler. Her ikisi de şöyle veya böyle olmuş olanı değil, kendi istedikleri gibi olanı bulmak zorundadırlar.

Misafir hanımefendi:

— Gülden Hanımefendi, bir muamma söylediniz, dedi.

Gülden Hanım:

— Evet, dedi. Çözümü pek güç bir muamma karşısındayız.

Rıza Bey bazı akşam eşine soruyordu:

— Hanım, daha şu konuyu kıza açmadın mı?

— Hayır, diyordu Gülden Hanım. Bu kadar yakın, bu kadar içten görünen insanlarla aramızın açılıvermesi korkusu içindeyim.

— Ne var korkacak?

— Bir red cevabı almak İhsan için felâket olur.

— Canım, İhsan'a vermiyecekler de kime verecekler?

— Gönülleri istediğine.

Rıza Bey herşeyin para ile yapılabileceğine pek inanmış bir insandı. En sıkıntılı bir iş için:

— Eee, çok oldunuz artık, parasıyla değil mi?

Deyip para gibi korkunç bir gücü ortaya atarak işin içinden çıkardı. İşte bu zihniyetle, bir pazar günü, pek yaşlı bir hanıma prova yapmak için Müzeyyen Hanım onlara gitmişti.

Bu iş bittikten sonra Rıza Bey Müzeyyen Hanımı salonunbir köşesinde tutarak:

— Müzeyyen Hanım, dedi. Şu meseleyi muallakta bırakmayın kuzum. Ne gibi şartlarınız varsa söyleyiniz. Nihayet bir atla deveye değil a.

Müzeyyen Hanım bu patavatsızca konuşmanın aslını an-

lamıştı, ama bilmezlikten gelerek sordu:

— Anlamadım beyefendi?

— İhsan çok üzülüyor Müzeyyen Hanım. Bizim de olup olacağı bir tek evlât. Siz zeki bir hanımsınız, ne demek istediğimi pek iyi biliyorsunuz.

Gülden Hanım işi anlıyarak koşup gelmişti ama olanlar da olmuştu artık. Müzeyyen Hanım:

— Beyefendi, dedi. Ben bana düşen fedakârlığı yaparım. Ama evlenecek olan ben değilim. Canan'a gelince, daha pek gençtir. İhsan Bey de fakültede.

Ali Rıza Bey ilk defa para gücü ile bir işi başaramamıştı. Gülden Hanım Müzeyyen Hanımdan özür dilemiş ve kocasına:

— Rica ederim bu işi bize bırakınız, demişti. Biliyorum, üzülüyorsunuz. Ama bu ticaret işi değildir. Zorla güzellik olmaz.

O akşam yemeğinde, Rıza Bey oğluna:

— Ben tam iki lâkırdı edecektim, valde hanım yetişti, dedi. Birşey ya olur, ya olmaz. Ben hiçbir işi sürüncemede bırakmak istemem.

İhsan Bey:

— Baba, dedi. Benim acelem yok. Olmaz sözünü işitmektense ümitle beklemek hayırlıdır benim için.

*
* *

İhsan ve Can okuldan döndüler, beraberlerinde misafir olarak bir genç kız da geldi. Bu Canan'la yaşıt, liseyi beraber bitirdikleri Meral'di. Daha küçük sınıflarda Yetimler Güzeli diye Canan'a sataşırlarken bu kız ona candan ilgi göstermiş:

— Bırak söylesinler, demişti. Bak benim de babam öldü,

demişti.

Okuldan sonra aralarındaki bağlantı kesilmişti. Canan hakikaten duygulandı ve eski okul arkadaşına sarıldı:

— Nereden öğrendin evi?

Meral neşe içinde:

— Can'dan, dedi.

— Can'la görüşüyor musun?

— Ağabeyim de fakültede, onlar görüşüyor. Geçenlerde bir kitap için bize uğramıştı. Zaten okuldan tanışmıyor muyduk?

Biraz sonra Meral'in annesi ile ağabeysi de geldiler. Bunlar içten ve duygulu insanlardı. Meral evin ikinci bir kızı gibi sofraya hizmet etti. Bol meyvalı sofrada çoğu okul anılarından söz edildi.

O akşamki yemek, hayli neşeli geçti. Bir aralık Gülden Hanım, boynundak incileri çıkarttı Canan'ın boynuna takmış ve fısıldamıştı:

— Günahı boynuna Yetimler Güzeli.

Canan tepki göstermedi. Gülden Hanımı öptü. Bir iki saat içinde ayrıldılar. Ayrılırken Canan incileri iade etmek istemiş, Gülden Hanım:

— O senin oldu artık, demişti.

— Teyzeciğim benim boynuma kement mi atıyorsunuz?

— Hayır Canan. Bu sadece teyzenin küçük bir hediyesidir. Hiç bir karşılık beklemiyorum. İnan bana canım.

Kısmet apartmanındaki dairede bu incilerden söz edilirken Canan:

— Bu Meral de nereden çıktı ağabey? dedi.

Can biraz kızardı:

— Benim değil, senin arkadaşın.

— İyi ama ben nerede oturduğunu bile bilmiyorum.

— Ben sana adresini veririm.

— Desene sen benden önce ayrılacaksın.

— Sen şunu bunu bırak da bana söyle. Nasıl kız Meral?

— Ben onu kendim gibi bir yetim olarak bilirdim.

— Sen onu anneme beğendirmeye çalış. Senin ipinle kuyuya inilmez, bakarsın eve yeni bir ayak sesi, bir küçük kahkaha gerekir.

— Benim yerimi tutar mı?

— Senin yerin büsbütün başka Canan.

Daha sonraki günlerde, Can'ın biraz geç kaldığı oluyor, annesi:

— Merak ettik Can, diyordu. Bir yere mi uğradın?

— Ne var merak edecek anne? İnsan bir arkadaşına uğramaz mı?

— O arkadaş nasıl birşey? Meselâ Meral gibi mi?

Can kıpkırmızı oluyordu:

— Behzat'la birlikte onlara gittim anne. Kapıdan uğradım.

— Selâm filan yollamadılar mı?

— Yolladılar anne, ama ben söylemeye çekindim. Aklına başka türlü birşeyler gelebilir de.

— Can, saat gibi muntazam hareket eden insanlar, biraz aksasalark,yakınlarının aklın götü şeyler de gelebilir. Behzatlara uğraman ihtimâli olduğu zaman bize de haber ver.

Bazı yemekleri hazırlamak, bulaşıkları yıkamak, mutfağın temizliği Can'ın görevlerindendi. Annesinden göre göre Canan'dan daha iyi yemek pişiriyor, bir kız kadar tertipli bulunuyordu.

Canan hakikaten çok severdi ağabeysini. Bunun için gündüzleri:

— Can pek çocukluk çağını yaşamadı anne, diyordu. Birkaç senedir biraz ferahladık. Yine de bir kız gibi bize yardım ediyor. Sonra Meral hakikaten açık yürekli, duygulu bir kız.

Bir konuşma sırasında Müzeyyen Hanım:

— İhsan sana anlamlı birşey söylüyor mu? dedi.

— Hayır, dedi Canan. Yalnız çay götürdüğüm zaman ayağa kalkıyor, elleri titriyor. Bir rahatsızlığı filân olmasın?

— Ben İhsan'ın reddedilecek bir tarafını bulamıyorum Canan. Pekâlâ çocuk. Sonra ailesini çok yakından tanıyoruz. para bakımından pek sıkıntı çekmezsin. Biliyorsun ki ağabeyin bu mahallede şunun bunun ısmaladıklarını alırdı. Bazen dikiş parasını vermezlerdi. O bir damla çocuğun kasaptan istediği kemikleri kaynatır, suyuna papara yapardık.

— Aman, sus anne. Hatırlatma.

— Ben bu acıları unutmadım kızım. Bu apartmanın kahrını az çekmedim. Şu dikiş makinesi bize nereden geldi, çok iyi bilirsin?

— Anne, bu bir hediye, ama senin, Can'ın dürüstlüğünün getirdiği bir hediye. Dürüstlüğün yanında yoksulluk, sefalet de sırıtıyor. Bizim çektiklerimizi bilmeleri beni ayrıca üzüyor. Utanıyorum.

— Bu seninle ağabeyinin hikâyesi değil kızım. Sadece benim kaderimdir. Ama bu kahırlı hayata da ancak sizler için katlandım. Hem emin ol, dürüst insanlardı. Ama ben "Baban Almanya'dan geldi" diye seni aldatmadım.

— Bu şartlar altında ben de seni kolay kolay yalnız bırakamam anne?

— Biraz daha mantıklı olalım Canan. Seni çiroz gibi kurutup buzdolabında saklıyacak değilim. Elbette evleneceksin. İstersen bırak bana, Gülden Hanımla ben konuşayım.

Elin evlâdını boşuna bekletmiyelim.

— Hayır mı diyeceksin anne?

— Buna dilim varmaz. Nankörlük olur. Her zaman böyle bir kısmet ayağımıza gelmez. Yönetici karşı dairenin satılığa çıkarıldığından söz ediyordu. Bunu Gülden Hanıma söylemem yetişir.

— Bundan ne çıkar anne?

— İkimizin arasında çok sıkı bir bağlılık bulunduğunu biliyorlar. Bizi birimizden ayırmamak için buldukları çare böyle pek yakında bir daire almaktır. Bunu söylemekle onların arzularını kabul etmiş gibi görünürüz. Ama bu bizi bağlamaz.

— Konuş anne. Ama bakalım Rıza Bey alır mı bu daireyi?

Daire boştu. İçinde ufak tefek tamiri gerektirecek bozukluklar vardı. Bir iki alacaklı gelip gezmişti. Henüz bir bağlantı yapılmamıştı.

Müzeyyen Hanım o Cumartesi günü:

— Gülden Hanım, dedi. Kısmet apartmanındaki daireden söz etmiştiniz. Eğer Beyefendi niyetlerinden vazgeçmedilerse ev sahibi ile görüşebilirler.

Gülden Hanım cevap vermedi, ama uzanıp Müzeyyen Hanımı yüzünden öptü. Hemen ertesi gün Ali Rıza Bey daireye gelerek yöneticiden anahtarı aldı ve karşı daireyi gezmek için Canan'ı da çağırdı.

Bu daire, Müzeyyen Hanımın dairesinin aynı idi. Ama kiracılar biraz hor kullanmıştı. Yönetici de beraberdi. Bir aralık:

— Beyefendi, dedi. Son defa daireyi gezen bir kimse daire sahibinin adresini almıştı. Korkarım bir anlaşmaya var-

mışlardır.

Ali Rıza Bey:

— Orası benim bileceğim iş, dedi.

Gezi bittikten sonra bir kahve içmek için Müzeyyen Hanımın dairesine girmişti. Müzeyyen Hanım:

— Biraz harap, değil mi beyefendi? dedi.

Ali Rıza Bey:

— Bu bence bir kusur değil, dedi. İstediğimiz değişiklikleri yaptırır, istediğimiz gibi boyatırız. Karoları baştan aşağıya söktürüp çinilerle kaplatmak iyi olur sanırım. Mutfağı, banyoyu bir elden geçirmek lâzım. Ben daire sahibi ile görüşürüm.

Rıza Bey sağlama gidiyordu. Arası bir hafta geçmeden, bitişik daireye gelen bir usta renkli bir çini kataloğu gösterdi.

— Rıza Beyin selâmı var, dedi. Küçük hanımın mutfak ve banyo için renk seçmelerini istiyor.

Canan annesine baktı. Müzeyyen Hanım:

— Senin zevkini takdir ediyor kızım, dedi.

Usta, kız fiyat sormaya kalkınca:

— Fiyat konuşulmayacak küçük hanımefendi, dedi. Yeter ki siz beğeniniz.

Ana kız çinilerin rengini seçtiler. Bir iki gün sonra da Gülden Hanımla Rıza Bey haber gönderip geldiler. Rıza Bey daireyi Canan adına almak istiyordu. Kız birden kızarmış, önüne bakmıştı. Rıza Bey:

— Kızım, dedi. Bu hareketle size bir emrivaki yaptığımı zannetmeyiniz. Bu bir gönül hoşluğu için yapılan harekettir. Sizi hiçbir mecburiyet altına sokmuyorum. Hiçbir karşılık beklemiyorum.

Canan üzüntü ile:

– Niçin İhsan Beyin üzerine yapılmıyor? dedi.

– Ne bileyim kızım, dedi Rıza Bey. Bu iş böyle yılan hikâyesi gibi uzayıp durursa İhsan Almanya'ya, babanın yanına gidecek.

Fakat çekimser kalmasına rağmen bir sabah özel bir oto kapıya dayanarak Canan'la annesini alıp tapu dairesine götürdü. Rıza Bey oradaydı. Muameleyi evvelce hazırlamışlardı. Alış, veriş kısa sürdü. Canan'ın elinde artık bir buçuk milyon değerinde bir dairenin tapusu vardı. Genç kız şaşkına dönmüştü. Müzeyyen Hanım daha cesaretli ve iyimserdi.

O cumartesi, toplantıya gittikleri zaman, bir aralık Rıza Bey de gelmişti. Misafirler gittikten sonra Müzeyyen Hanım:

— Beyefendi, dedi. Çocukların fakülteyi bitirmelerine hemen hemen iki yıl var. Sonra da askerliklerini yapacaklar. Bu kadar masraf edildiğine göre daireyi kiralamayı düşünüyorsunuz herhalde.

Rıza Bey:

— Hayır Müzeyyen Hanım, dedi. Çocuklar için hazırlanan bir daireyi yabancı insanları oturtarak zedelemek istemem. Tamirat bitsin, hatta ara kapı açılsın. Dayar, döşeriz. Bazen biz de gelip kalabiliriz. Çocuklar da bu yeni yuvaya alışmalıdır, bilmem, ben böyle düşünüyorum.

Buna diyecek yoktu artık. Şimdi yataklarına çekildikleri zaman Canan annesine sokuluyor, sarılıyor:

— Anne, diyordu, nasıl ayrılacağım senden?

Müzeyyen Hanım:

— Allah başka türlü ayrılık vermesin, diyordu. Yavaş yavaş alışırız kızım. İyi niyetli insanları da artık üzmeyelim.

Canan, annesine sarılarak; senden nasıl ayrılacağım, diyordu.

Canan İhsan'la evlenmek fikrini benimsemişti. Onlar, böyle bir daire satın alıp, dayayıp döşeyip beklemeye başladıkları bir sırada "Bu iş olamaz" demek pek anlamsız ve düşüncesiz bir davranış olurdu.

Canan mazbut, tutkun, dedikodudan nefret eden bir kızdı. Annesinin dizinin dibinde büyümüştü. Onun klâsik terbiyesine alışmıştı. Ayrıca İhsan'ı da tereddütler içinde bırakmak istemiyordu.

Diğer taraftan Meral hemen her pazar geliyordu.

Daha iki gün önce, Can, biraz geç kalmış, sonra kahvaltı bile etmeden gitmişti. Canan, onun bir mendil olsun alıp almadığını anlamak için odasına girmiş, başucundaki dolabın anahtarının üzerinde unutulduğunu görmüştü. Daha önce aynı odada yattıkları sırada bu dolabı müşterek kullanırlardı. Dolap iki karyolanın arasında dururdu. İki kardeş bu dolabın üstüne gece lambasını koyarak yattıkları yerde çalışır, sonra biribirlerine danışarak lambayı söndürürlerdi.

Can, her sabah çok erken kalkıyor, kahvaltı bile etmeden odasını topluyor, çekmeceyi de kilitliyordu.

Canan el alışkanlığı ile anahtarı çevirip çekmeceyi açtı. Gözüne küçücük bir kutu ilişti. Biraz heyecanlanarak bu kutucuğu açtı. İçinde iki tane yüzük vardı. Bunların biri biraz daha küçük, öteki büyükçe ama elmassız, pırlantasız yüzüklerdi.

Canan kadife kutuyu öylece annesine götürdü. Ana kız biraz şaşırdılar. Canan:

— Anne, dedi. Can sağlama bağlamak istiyor bu işi. Müzeyyen Hanım:

— Kaç gündür bir telâş var, dedi. Birşey söylemek istiyor, ama cesaret edemiyor.

Canan ağabeyini severdi:

— Anne, demişti. Meral iyi bir kız. Bir kusuru yok. Herkes benim gibi olamaz ya. Biliyorsun, kız benim babasızlığıma çok acırdı. Kendisinin de babası olmadığını söylerdi bana. Ortada, lisede de beraberdik. Beni hiç kırmadı anne.

Müzeyyen Hanım o gün:

— Ağabeyin seni aracı mı yaptı? diye sormuştu.

Müzeyyen Hanım işte o pazar aynı soruyu Meral'e soruyordu. Kız cevap vermeyince yüzünün pençe pençe kızardığına bakmış, başını iğerek yüzündeki kırmızılığı saklamak

istemesine üzülmüş, elini uzatarak çenesini tutup başını kaldırtmıştı.

Bir damla gözyaşı Müzeyyen Hanımın eline damladı. Kızın gözlerinin dolup, sıkıntı içinde ağlaması ona da çok dokundu. Sesini daha da yumuşattı.

— Meral, söylemek istediğini söyle, dedi. Ben de annen sayılırım. Kimin hesabına konuşmak istiyorsun.

— Hiç, hiç teyzeciğim.

Müzeyyen Hanım:

— Ama ben seni söyletirim kızım, dedi. İnsanların iyi niyetleri olduktan sonra bunu gizlemekte bir anlam olamaz. Hiç için bu kadar kızarmaz insan. Böyle gözyaşları da teyzelerinin eline damlamaz.

Müzeyyen Hanım yanındaki kanapede oturan kızı omuzlarından kendisine çekti. Elindeki işi bırakarak ona sarıldı, biraz sıktı:

— İşte yumuşattım seni Meral, dedi. Haydi söyle.

Meral ilk defa Can'ın annesine bu kadar yaklaşmıştı. Onu öptü, omuzuna başını koydu:

— Çok seviyor teyzeciğin, dedi.

— Kim kimi çok seviyor?

— İhsan.

Müzeyyen Hanım kız kendi hesabına konuşacak sanıyordu. Biraz şaşaladı:

— Bilmiyor musun? dedi. Yanımızdaki daireyi Canan için aldılar. Dayadılar, döşediler. Biz itiraz etmedik. İşte şimdi içeride. Canan onlara çay götürecek. Evimize girip çıkıyor.

Meral biraz uzaklaştı:

— Biliyorum teyzeciğim, dedi. Ama sözlü olmanın da nişanlı olmanın da ayrı bir zevki var.

Müzeyyen Hanım:

— İstediler de yapmadık mı?

— Teyzeciğim, siz çok prensip sahibi, otoriter bir annesiniz. Zannediyorum ki kendi çocuklarınız bile ağırca bir teklifi size yapamazlar, dilleri varmaz. Yalnız azarlamanızdan değil, üzülmenizden de korkarlar. Sizin gibi kendisini çocuklarına vermiş anne kaç tanedir dünyada, bilmem!

Müzeyyen Hanım içini çekti:

— Meral, ben nişanlılık zevkini tatmadım. Evlilikten de birşey anlamadım. Ben korkuyor, çekiniyorum yavrum. Dünyanın bin türlü hali var.

— Ölüm nişanlılıkta olduğu kadar evlilikte de yok mu teyzeciğim! Üç günlük gelinlerin tabutlarının üzerine tel duvak koyduklarını duymadınız mı?

— Meral rica ederim sus. Korkunç ihtimalleri ortaya atmıyalım. Mademki sen nişanlılıkta bir zevk olduğunu düşünüyorsun, bu nişanı ben kimseden esirgemem.

Meral gittikten sonra Canan:

— Anne, bu kız kimin hesabına konuştu dersin, dedi.

— Hem kendi hesabına, hem de senin hesabına.

— Ben kimseyi araya sokmadım anne.

— Biliyorum, fakat herkes senin, benim gibi düşünmez. Fakülte bitecek, asker olacaklar. Epeyce bir zaman var.

— Orası öyle anne.

— Bununla beraber ben Gülden Hanımla konuşurum. Bir nişan yaparsak seni isteyenlerin arkası kesilir.

İki gün daha sonra, mutfakta çalışan Can annesinin yanına gelince:

— Canan'ı nişanlıyormuşsun anne? dedi.

Müzeyyen Hanım:

— Sana kuşlar mı haber verdi? dedi. Yoksa ceylanlar mı?

Can:

— Evet, dedi. Evlerinde konuşmuşlar. Meral ağabeyine söylemiş.

— Bağ oğlum, artık çocuk değilsiniz. İlerisini, gerisini düşününüz. Ben ortada bir engel olmak istemem.

— Anne ne olursa olsun senin isteğinle olmalı. Bir şey daha var. İhsan çok üzülüyor. Gerçi onun da arkadaşı ama Behzat bize geldikçe aklına her türlü şey...

Müzeyyen Hanım oğlunun sözünü kesti:

— Yani Canan'a o da mı talip?

— Hayır anne, fakat İhsan kuruntulu bir genç. Hakkı da var.

— Oğlum bu kadar masraf ettiler, kardeşine bir daire hediye ettiler. Bunu kimse yapmaz. Biz de para arsızı, mal mülk arsızı değiliz. Ben Gülden Hanımla konuşurum.

Ana kız, çekmecedeki yüzüklerden Can'a hiç söz etmemişlerdi. Can da o küçük kadife kutuyu kimbilir nereye sakladı.

Müzeyyen Hanım Gülden Hanıma gitti. Önce Meral'in nişanlılık heyecanından, zevkinden söz etti. Sonra İhsan'ın Behzat'ı kıskandığını Can'dan duyduğunu söyledi:

— Gerçi oturup teferruatıyla konuşmadık, dedi. Ama İhsan'la Canan'ı evlendirmeyi iki taraf da kabul etmiş durumdadır. Yoksa o koskoca daireyi biz kabul etmezdik. Ortaya bir de Behzat meselesi çıktı. İhsan'ın aklına bin türlü şey gelebilir. Ne zaman isterseniz bir nişan yapalım. Böylece İhsan'ın içi rahat eder.

Gülden Hanım Müzeyyen Hanıma sarıldı:

— Çok, çok teşekkür ederim, dedi. Rıza Beye söyliyeyim, o da sevinir. Bu nedenle birşey daha söylemek isterim. Can haftada bir iki defa Behice Hanımlara gidiyormuş. Bazen İhsan'ı da götürüyor. Behice Hanım bana aynen şunu söyledi: "Canan çok iyi bir genç. Ama benim kızım da yetim. Bende gözünün içine bakıyorum. İstiyorsa veririm. Almıyacaksa benim yetim kızımı yaralamasın."

Meral da münis bir kız. Çocuklar biribirlerini tanıyorlar. Behice Hanım kızını vermeye hazır. Bu konuyu da düşünebilir miyiz?

Müzeyyen Hanım:

— Rıza Beyin lütfen satın aldıkları, dayayıp döşedikleri dairede üç aile birleşip bir nişan yapalım, dedi. Biz bize olması daha iyi. Ama belki bir iki yabancı da bulunabilir.

— Sen nasıl istersen Müzeyyen, biz sana bağlıyız.

Müzeyyen Hanım Gülden Hanımı öptü:

— Teşekkür ederim, dedi.

Meralle annesi Behice Hanım, kocaları ve babaları olan Albay Remzi Beyden dul ve yetim maaşı alıyorlardı. Behzat annesi ve kızkardeşi hesabına kendisine maaş bağlanmasından vazgeçmişti. Biraz sıkıntı içinde, fakat kimseye el açmadan yaşıyorlardı.

Meral bayağı Canan'ın yerini almağa hazırlanıyordu. Çay hazırlıyor, mutfağa girip çıkıyor. Canan kalkmak istedikçe:

— Sen otur Yetimler Güzeli, diyordu.

Çay masasının başında, Behzat'la Can, ve İhsan da gelince bir okul anıları anlatılmaya başlamıştı ki, gürültüye alışık olmadığı halde Müzeyyen Hanım da gülüyor, gençlerin böyle konuşmalarından biraz da hazediyordu. O zamana kadar durgunluğu pek bırakmayan Canan da gülüyordu.

Annesi en fazla onun hallerine dikkat ediyor ve kızının neşelenmiş olması da hoşuna gidiyordu.

Emekli bir insan olan yönetici ne olduğunu anlamak için yukarıya çıkmış, Meral'le Canan onu içeriye almışlardı. Adamcağız şaşkınlıkta etrafına bakınıyor:

— Müzeyyen Hanım, bu ne hal! diyordu.

Meral Hamdi Beyin önüne bir bardak çay koyup, anasonlu gevrekleri de uzatırken:

Yönetici, Müzeyyen Hanım ne bu hâl! diyordu.

— Bu birşey mi Beyamca! diyordu. Bu daire boşuna mı alındı? Nişanımız var, nişanımız!

Hamdi Bey:

— Hanginizin? diye güldü.

Meral:

— Hepimizin, dedi.

Hamdi Bey:

— Kısmet apartmanında şimdiye kadar böyle bir cümbüş görülmemiştir, dedi. Haydi hayırlısı çocuklar.

Bütün masrafı Rıza Bey yapmak istediği halde, yine de Müzeyyen Hanıma birşeyler düşüyordu. Bu sebeple geceli gündüzlü çalışmak zorundaydı. Bir cumartesi toplantıya gidememişti. Fazla işleri olduğundan söz etmişti.

Behice Hanım kızı hakkında konuşmak için Kısmet apartmanına gidince Meral'i, Canan'ı çalışırken görmüştü.

Müzeyyen Hanım ağır terbiyesi, prensipleri, biraz da kaprisleriyle kendisini çevresine saydıran bir Hanımdı. Fakat şimdi o da uzun süren yoksul ve eziyetli bir yaşantıdan sonra biraz ferahlamak, neşelenmek istiyordu. Kendisinin gözünün içine bakan gençleri de artık daha fazla sıkmaması gerekiyordu.

Bu arada Rıza Bey iki dairenin salonlarını birleştiren duvardan iki kanatlı güzel bir kapı açtırdı. Müzeyyen Hanım:

— Buna neden gerek görüyorsunuz beyefendi?

Dediği zaman Rıza Bey:

— Ne mahzuru var Müzeyyen Hanım, dedi. Nişanda gençlerin daha serbest dolaşmalarını düşündüm. Siz, istediğiniz zaman kapıyı kilitlersiniz.

Her taraf temizlendi. Nişanın hazırlıkları yapıldı. Canan annesinin geceli gündüzlü çalışmasından endişeleniyor:

— Anne diyordu. Çok yoruyorsun kendini. Bari bir zaman için el dikişi almıyalım.

— Bu günlere kadar el dikiş ile geçindik kızım, diyordu. Ağabeyinin kasaptan artan kemikleri aldığını, bir çok defa tirit yaparak yediğimizi unutmıyalım.

Nişan neşe içinde geçmişti. Bütün masrafı üzerine aldığı halde, bir köşede iddiasız, kibirsiz oturan Ali Rıza Bey, o güne kadar çevresindekilerin kendisi hakkındaki düşüncelerini tamamıyla değiştirtecek bir cömertlik göstermişti. Eşinden hayli yaşlı bir adamdı. Evine bir hizmetçi almaya gerek görmemişti. Şimdi bir tek oğullarının yanı sıra nişanlanan öteki çifte de hayli pahalı bir örnek yüzükler almış ve takmıştı.

Müzeyyen Hanım bu cömert, kibar adama bir iki defa yaklaşmış ve:

— Sizi rahatsız ediyormuyuz Beyefendi? diye sormuştu.

Ali Rıza Bey:

— Çok memnunuz Müzeyyen Hanım, demişti. En büyük isteğim, bu gençlerin düğünlerini de hep bir arada yapmak.

Nihayet birer birer çekilen çekildi. Müzeyyen Hanım, Can ve Canan yalnız kaldılar. Her iki gencin de parmaklarında birer nişan halkası vardı. Bu parlak halkaya elleri pek alışamadığı için biraz kuşku ile bakıyorlardı. Canan'ın parmağında, ayrıca pırlanta bir yüzük, bileğinde zarif bir bilezik vardı. Rıza Bey aynı pırlantalı yüzükten ve Meral'e de almıştı.

Daha sonra belirli bir günde gençlerin apartmanda toplanması kararlaştırıldı. Bu toplantıların dışında fazla bir hareket görülmüyordu.

Fakülteler devam etti, haftalar, aylar ağır ağır geçti, bir iki yıbaşı sonunda damat adayları Fakültelerini bitirerek askerlik görevlerini yapmak için aile ocaklarından ayrıldılar.

Müzeyyen Hanım hep hesaplı ve ölçülü davranışlarıyla dikişlerine devam ediyordu. Hemen her sabah elinde bir file ile semtin esnafından günlük alış verişini yapıyor, sık sık kızına:

— Ağabeyin burada olsaydı şu yemek işini başarırdı, diyordu.

Sonra ciddileşip:

— Kızım, diyordu. El bebek, gül bebek, yetim bebek ama biraz da ev Hanımlığı eksikliklerini tamamlaman lâzım. Çalışmıyacağına göre bütün evin işi senin eline kalacak.

Canan birgün:

— Anne, dedi. Bir erkeğin eline bakmak, herşeyi ondan beklemek çok güç.

— Evinde, yuvasında yaşıyan bir genç kadın için bu pek ağır bir durum olamaz, dedi annesi. Ben çok fakir bir insanla evlendim. Dadılı, dayalı bir köşkten çıkıp hemen hemen hiç eşyası bulunmayan bu daireye geldim. Ne iş bilirdim, ne de idare. Ama insan herşeye alışıyor.

Meral haftada bir iki defa geliyordu, neşeli, sokulgan, fakat Müzeyyen Hanımın karşısında hesaplı ve saygılıydı.

Can er talimini tamamladıktan sonra yedeksubay olmuş ve aylık almaya başlamıştı. Bu aylığı olduğu gibi annesine yolluyordu. Müzeyyen Hanım biraz para biriktirmeye çalışıyordu. Canan'ın yerini Meral alacaktı. Onun da elinden epeyce dikiş, biçki geliyordu.

Belki nişanlısının kendisine yazdığı mektuplara uyarak sık sık yanına gelip Müzeyyen Hanıma sokuluyordu:

— Yardım edebilir miyim teyzeciğim?

Müzeyyen Hanım:

— Sen arkadaşlarının yanına git kızım, diyordu. Nişanlılarınız burada olmasalar bile, nişanlılığın heyecanını, tadını tatmalısınız. Böyle istemiyor muydun sen?

Sonra, bitişik salondan kızının da nazlı, çekingen gülüşünü işitiyor, içini çekerek:

— Gül yavrum, diyordu. Gül benim kızım, Gülmek hakkındır artık. Gül, Yetimler Güzeli.

-SON-

THG 798977 CGD

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Sahılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753810999
9 789753 810999

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com